

TARTU ÜLIKOOL
FILOSOOFIATEADUSKOND
AJALOO JA ARHEOLOOGIA INSTITUUT
ÜLDAJALOO ÕPPETOOL

Siim Sõkkal

KEISER TIBERIUS: ANTIIKAUTORITE HINNANG JA TEGELIKKUS

Bakalaureusetöö

Juhendaja: dotsent Mait Kõiv

TARTU
2014

Sisukord

Sissejuhatus	3
Iseloom ja elu enne võimule saamist	7
Esimesed aastad keisrina	10
Suhted lähedastega	14
Riigitöö.....	20
Valitsusviis	21
Majanduspoliitika	22
Provintsid	24
Välispoliitika	26
Kohtuprotsessid.....	29
Capril veedetud aeg ja viimased aastad võimul	38
Võrdlus „halbade“ keisritega	41
Kokkuvõte	47
Allikad ja kasutatud kirjandus.....	50
Emperor Tiberius: the assessment by ancient authors and reality	51
Lisa 1	53
Lisa 2	54

Sissejuhatus

Keiser Tiberius Caesar Augustus kodaniku-nimega Tiberius Claudius Nero valitses aastatel 14 pKr. – 37 pKr. Ta oli Rooma impeeriumi teine keiser, kes järgnes roomlaste poolt armastatud ja hiljem tagaigatsetud keiser Augustusele. Augustuse valitsusaeg jäi inimeste mälusse rahuliku ja stabiilsena, mis järgnes pikale kodusõdade perioodile. Rooma võim kindlustati riigi kõigis osades, alguse sai *pax Romana* ja keisri juhtimise all valitses külluslik ajastu, kus korraldati ohtralt mängu ja jagati rahvale kingitusi. Suuremad verevalamised pärast kodusõdasid toimusid Germaanias, Rooma piiride taga, ja Illüürias, mis impeeriumist lahku löi.

Tiberiuse kakskümmend kaks aastat kestnud valitsusaeg kujunes esimese keisri valitsusajast küllaltki erinevaks. Jagunedes kaheks vastandlikuks perioodiks nägi see nii küll kokkuhoidlikku, kuid rahumeelset valitsust kui ka keisri riigiasjadest eemale tõmbumist ja talle ohtlikena tunduvate inimeste paranoilist taga ajamist ja hukkamist. Allikad kujutavad Tiberiust tema valitsusaja esimesel poolel keisrina, kes soovis jäljendada Augustuse seatud eeskuju näidates ennast ennekõige rahva teenrina töötades tihedalt koos senati ja grupi nõunikega nagu oli teinud Augustus. Ta osales avalikel kohtuistungitel, käskis ehitada lõpuni Augustuse ajal pooleli jäänud ehitised ja oli vastu kodanike kergekäeliselt majesteedi solvamises süüdistamisele. Rahva silmis muutsid teda ebapopulaarseks ainult kokkuhoidlik majanduspoliitika, mille tõttu ta ei korraldanud rohkesti avalikke mängu, ning soovimatus võtta vastu tiitleid, mida Augustus oli kandnud. Aja jooksul hakkasid Tiberiuse head omadused asenduma aga pahedega, rahva hulgas levis järjest rohkem jutte valitseja julmusest ja halbade kommetest ning lõpuks otsustas keiser Roomast lahkuda ja riigiasjadest peaaegu täielikult eemale hoida. Nii kujunes Tiberiuse valitsuse teine pool ajaks, kus keiser oli eemaldunud Capri saarele ja hoidis riigitööst kõrvale, tegelik võim koondus pretoriaanide juhi kätte, toimusid puhastused riigiparaadis ning Rooma silmapaistvamaid inimesi süüdistati majesteedi solvamises, riigireetmises ja muus, mis olid surmanuhtluse väärilised.

Valitsuse viimased kümme aastat ja selle jooksul toime pandud teod on tinginud antiikautorite negatiivse suhtumise Tiberiusesse ja tema valitsusaega tervikuna üritades leida julma ja paranoilise iseloomu jälgi, mis lõpuks ilma piiranguteta valla pääsesid.

Kirjeldades tema suhteid lähedastega, Capri saarel toime pandud tegusid ning riigiametnike sellisel hulgal tapmist, et valitsusaja lõpuks pidid preetorid olema provintside eesotsas kolm ja prokonsulid kuus aasta, kuna ei olnud piisavalt kvalifitseeritud ametnikke, kes nende koha üle võtaks¹, sarnaneb Tiberiuse käitumine ja valitsus pigem halbade keisritega nagu Caligula, Nero, Domitianus ja Commodus, kes on saanud tuntuks hullude keisritena, kui keisritele, kes tagasid impeeriumis rahu ja stabiilsuse. Eelpool nimetatud keisrid omasid kõik sarnaseid jooni eraelus, riigi majanduspoliitikat korraldades, selles, kuidas nad nägid olukorda piiride taga ja verejanulisuses, millele nad töid erinevaid põhjendusi.

Töö eesmärgiks on uurida, miks pidasid antiikautorid Tiberiust halvaks keisriks ja milliseks kujunes tema valitsusaeg võrreldes teiste „halbade“ keisritega. Kas ta oli tõepoolest türanlik valitseja, kelle julmus ja paranoilisus pöörasid kõik tema vastu? Kui palju kuritegudest, mille poolest Tiberiust mäletati, saab tema arvele kirjutada ja mis keisrit nendele tegudele sundisid? Sellega seoses võrdlen Tiberiust Caligula, Nero, Domitianuse ja Commodusega ja uurin milliseid sarnasusi kõigi nende valitsusaegadel oli ja kuidas sobib Tiberius halvadena tuntud keisrite hulka, kelle sarnasena teda kujutatakse.

Töös kasutan kolme antiikautoritelt pärit teost. Kõik nad esitavad Tiberiusest negatiivse pildi ning kujutavad teda kahepalgelise ja julma valitsejana, kes oma pahesid halvasti varjas. Esimeseks allikaks on Publius Cornelius Tacituse „Annaalid“, kus autor kirjutab keisrite Tiberiuse, Claudiuse ja Nero valitsuse ajal juhtunust. Teos ei ole aga tervikult säilinud. Kadunud on osa Tiberiuse valitsusaega käsitlevast, terve Caligula valitsusaeg ja Nero valitsusaja lõpp. Tacitus elas ajavahemikus 56 – 117 pKr. ning ilmselt oli tal kasutada audentseid dokumente ja allikaid, mille põhjal oma töö kirjutada. Kuigi Tiberiusest negatiivsel seisukohal, esitab Tacitus siiski kõige parema kirjelduse tema valitsusajast ning on seeõttu ka töö peamiseks allikaks.

Teine allikas Gaius Suetonius Tranquilluse „Keisrite elulood“, mis on eesti keeles ilmunud ning kus autor esitab kaheteistkümmne Rooma valitseja eluloo alustades Gaius Julius Caesarist ja lõpetades Titus Flavius Domitianusega. Sündinud 69 pKr. ja surnud millalgi pärast 122 pKr. kirjutas Suetonius umbes samal perioodil, kui Tacitus,

---

¹ Cassius Dio, 58.23

kasutades allikaid, mis on nüüdseks hävinenud, nende hulgas Tiberiuse enda poolt kirjutatud lühikest biograafiat, millele Suetonius vihjab. Samas on töös kasutatud ka kuulujutte, mis hiljem keisri kohta levisid, ning autor ise väidab, et neid on raske uskuda. Kirjutamisel on Suetonius keisri suhtes vaenulik ning süüdistab teda kõiges halvas, mis valitsusajal juhtus. Kõrvale jäetakse isikuid, kes Tiberiusega koos riigijuhtimisega tegelesid ja suurt mõjuvõimu omasid.

Kolmandaks allikaks on Cassius Dio „*Historia Romana*“, kus autor esitab 80 köitelises teoses kogu Rooma ajaloo aastani 229 pKr. *Historia Romana* kirjutati kolmanda sajandi alguses, seega tunduvalt pärast Tiberiuse surma. Teoses on aga esitatud küllaltki detailne ülevaade Seianuse riigipöörde katsest, mida Suetonius pikemalt ei käsitle ja puudub Tacituse tööst kaduma mineku tõttu täielikult.

Võrreldes antiikautoritega on modernsed uurijad Tiberiusest paremal seisukohal. Nad leiavad, et keisrit on liigselt halvustatud kuna antiikautorid, kes ise senaatorite hulka kuulusid, olid negatiivselt meelestatud valitseja suhtes, kes senatiga läbi ei saanud.² Tänapäevased autorid on nõus allikates kirjutatuga, et Tiberius suutis edukalt rahu hoida³ ja oli edukas majandusajades.⁴ Samas leiavad nad, et kuulujutte, mis keisri kohta liikusid ei saa tõsiselt võtta.⁵ Tiberius ei olnud mitte niivõrd kalk ja silmakirjalik kui käitus vabariiklike kombeid järgiva ametnikuna,⁶ mis oli kontrastiks Augustuse rahvamehelikkusega. Siiski on selge, et toimunud kohtuprotsessid ja nendega kaasas käinud karistused jätsid Tiberiuse valitsusele negatiivse jälje.⁷

Sekundaarkirjandusest on töös olulisim David Shotteri „Tiberius Caesar“. Autor keskendub oma teoses peamiselt Tacituse poolt esitatud kirjelduse uurimisele. Eesmärgiks on luua realistlik pilt Tiberiuse valitsusajast ning keisri iseloomust. Shotter üritab leida motiive tegudele, mille Tacitus kirjutab keisri kahepalgelisuse arvele. Leidmaks, kui tõesed on antiikautori poole esitatud lood võrreldakse neid *Tabula Siarensis*el kirjutatuga, mis käsitleb keisri adoptiivpoja, Germanicuse, surma puudutavat.

---

² Le Glay, M., Voisin, J-L, Le Bohec, Y., Cherry, D., Kyle, D.G., Manolaraki, E. „A History of Rome“, Wiley-Blackwell; Fourth Edition, 2009, lk 259

³ Shotter, D. „Tiberius Caesar“, Routledge; 2 edition, New York, 2004, lk 57.

⁴ Levick, B. „Tiberius the Politician“, Routledge; 2 edition, New York, 1999, lk 99-100. Shotter, lk 61-62

⁵ Shotter, lk 67

⁶ Shotter, lk 29-30

⁷ MacKay, C.S. „Ancient Rome: A Military and Political History“, Cambridge University Press, New York, 2007, lk 196

Toetudes peamiselt Tacitule ei käsitle autor pikemalt keisri lähedase abilise, Seianuse, võimult langemist, kuna antud osa antiik autori teosest on kaduma läinud.

Teiseks olulisemaks sekundaarteoseks on Robin Seageri „Tiberius“, kus autor lahkab algallikaid kasutades Tiberiuse valitsusaega ja üritab selgitada, kuidas tema eraelus toimunu mõjutas tema isiksuse kujunemist ja kui palju võib uskuda seda, mida antiik autorid Tiberiuse kohta on kirjutanud. Erinevalt Shotterist kasutab Seager peale Tacituse ka Suetoniuse ja Dio teoseid. Nii on esitatud pilt terviklikum ning pikemalt käsitletakse Seianuse mõju keisri valitsusajale.

Lisaks on olulisemate teoste hulgas Barbara Levicki „Tiberius the Politician“, kus autor pöörab rohkem tähelepanu keisrile kui riigimehele ja valitsusaja poliitilisele küljele. Christopher Scarre'i „Chronicle of the Roman Emperors: The Reign by Reign Record of the Rulers of Imperial Rome“ annab ülevaate Rooma keisrite valitsusajast kuni Lääne-Rooma impeeriumi lõpuni. Teost kasutan viimases peatükis Tiberiuse valitsusaja võrdlemiseks teiste „halbade“ keisritega.

Töö olen jaganud peatükkideks Tiberiuse elu ja valitsusaja erinevate etappide kaupa. Esimeses peatükis annan ülevaate Tiberiuse põlvnemisest, iseloomust ja elust enne keisriks saamist ning kuidas see võis mõjutada tema suhtumist impeeriumisse ja keisri ametisse. Seejärel vaatan valitsuse esimesi aastaid ja probleeme, mis nende ajal tekkisid ning kuidas Tiberius nendega tegeles. Kolmas peatükk käsitleb suhteid perekonna liikmetega ning nende saatust. Uurin milline oli Tiberiuse osa küllaltki kurvast elu lõpetanud perekonna liikmete elus. Neljas peatükk vaatleb Tiberiuse osalust riigitöö erinevates valdkondades, millised olid tema riigijuhtimise peamised seisukohad ja kuidas tema positsioon impeeriumi juhtimises aja jooksul muutus. Seejärel käsitlen toimunud kohtuprotsesse, mis olid peamiseks põhjuseks, miks Tiberiust halva valitsejana mäletati ning uurin kui suur oli tema osalus terrori aastate kujunemisel. Peale seda vaatan põhjusi, miks keiser Roomast lahkus ja otsustas riigitööst kõrvale tõmbuda ning milline oli tema osalus riigijuhtimises elu viimastel aastatel ja kuidas olid vahepeal toimunud sündmused teda mõjutanud. Viimase peatüki jätan Tiberiuse ja tema valitsusaja võrdlemiseks „halbade“ keisritega. Üritan leida, kas ja kui palju oli neil sarnaseid jooni ja kas Tiberiust võib oma türanliku valitsuse poolest pidada üheks Rooma halvaks keisriks.

Iseloom ja elu enne võimule saamist

Tiberius Claudius Nero sündis Roomas Palatiumil 16. novembril 42 eKr., kui konsuliteks olid Aemilius Lepidus ja Lucius Munatius Plancus.⁸ Ta kuulus Claudiuste suguvõsasse, kes olid alati olnud optimaadid ja patriitside väarikuse ja võimsuse erakordsed kaitsjad.⁹ Tiberiuse isa oli Tiberius Nero, kes oli Gaius Caesari kvestorina Aleksandria sõjas laevastiku eetsas ning andis võidusse väga suure panuse. Selle eest määrati ta hiljem pontifeksiks ja sai ülesandeks rajada Gallias kolooniaid. Pärast Caesari surma kaitses ta türannitapjaid ja pakkus välja, et neid tuleks austada. Hiljem oli ta preetori ametis ning kui triumvirite vahel lahkhelid tekkisid asus ta Markus Antoniuse poolele. Tiberiuse ema oli Livia Drusilla, kelle Augustus endale naiseks nõudis ajal, kui naine oli veel rase. Kuigi suhted ema ja poja vahel olid pingelised kuni Livia surmani mängis ta olulist osa Tiberiuse mõjuvõimu kasvamises, tema keisriks saamises ning Tiberiuses oli sunnitud ka valitsusajal temalt nõu küsima. Tiberiusel oli vend Drusus pärast kelle sündi Livia Augustusega abiellus.¹⁰ Tiberiuse julm ja kalk loomus, mille poolest teda pärast surma mäletati, ei olnud varjul ka lapseas. Esimesena näib seda olevat teraselt täheldanud ja väga kohaselt kirjeldanud tema retoorikaõpetaja Theodoros Gadarast, kes sageli kutsus teda noomides *πηλὸν αἵματι πεφυραμένον*, mis tähendab „verega segatud muda“.¹¹

Naiseks võttis Tiberius Marcus Agrippa tütre Vipsania Agrippina.¹² Paaripanek, mis võis olla Tiberiuse ema Livia poolt kavandatud plaan, et suurendada Claudiuste mõjuvõimu luues sideme Augustuse esileküündivaima abilisega. Kuigi kihlus oli olemuselt poliitiline, oli sellest tulenev abielu õnnelik, olles rajatud ehtsale kiindumisele.¹³ Kui Tiberius oli omaks tunnistanud Vipsaniaga saadud poja Drususe, oli ta sunnitud naisest lahutama, ehkki nad sobisid hästi ja Vipsania ootas teist last, ning abielluma Augustuse tütre Juliaga.¹⁴ Abielu sõlmiti pärast Agrippa surma aastal 12 eKr. Kuna Agrippa ja Julia pojad Gaius ja Lucius, kes pidid saama Augustuse järglasteks

---

⁸ Suet. Tib. 5

⁹ Suet. Tib. 3

¹⁰ Suet. Tib. 4

¹¹ Suet. Tib. 57

¹² Suet. Tib. 7

¹³ Seager, R. „Tiberius“, Wiley-Blackwell; 2nd Edition edition, Oxford, 2005, lk 11

¹⁴ Suet. Tib. 7

olid veel lapseas vajas Augustus kedagi, kes poisse kasvataks ja oleks regendiks juhul, kui ta ise peaks surema. Nii langes valik Tiberiusele, kes oli nüüd Rooma tähtsaim väejuht.¹⁵ Juliaga elas ta alguses üksmeeles ja vastastikusel armastuses, peagi aga lahkkelides, mis süvenesid nõnda, et ta isegi magas temast pidevalt lahus, seda pärast nende ühise poja kaotamist. Vipsaniat igatses Tiberius nõnda, et pärast ainsat korda, kui ta teda juhuslikult kohtas, saatis ta teda nõnda pingsa ja pisarais pilguga, et kanti hoolt, et naine pärast seda enam kunagi tema silma alla ei satuks. Oma venna Drususe kaotas Tiberius Germaanias ning tõi tema keha Rooma, kogu tee selle ees käies.¹⁶

Avalikus elus osales ta Augustuse kõrval noorest saadik. Üheksa aastaselt pidas ta mälestuskõne oma isa Tiberius Nero auks.¹⁷ Pärast mehetooga saamist korraldas ta isa ja vanaisa mälestuseks gladiaatorite võitlused.¹⁸ Ta tegeles seadus- ja kohtuasjadega ning täitis Itaalias administratiivülesandeid.¹⁹ Esimese sõjaväekohustuse täitis ta Kantaabria sõjakäigul sõjatribuunina, seejärel juhtis ta sõjaväe itta, ennistas Armeenias võimu Tigranesele. Seejärel pidas ta Reetia ja Vindeelia sõda, siis Pannoonia ja Germaania sõja. Nende asjade tõttu sisenes ta linna ovatsioonidega ja triumfivankril. Riigiameteid alustas ta enne tavapärasest aega ja läbis peaaegu ühtejärge kvestori-, preetori- ja konsuliameti; mõne aja pärast uuesti konsuliks saanud, võttis ta viieks aastaks vastu ka rahvatribuunivõimu.²⁰

Pärast tribuunivõimu vastuvõtmist aastal 6 eKr. otsustas Tiberius avalikust elust kõrvale tõmbuda ja minna Rhodosele. Lahkumise põhjusteks võisid olla suutmatus taluda Juliati²¹ ning jahedad suhted Gaiuse ja Luciusega.²² Tiberius olevat tribuuniks määratud ainult selleks, et piirata Augustuse kasupoegade mõjuvõimu, mis oli kasvanud suuremaks, kui Augustusele meeldis. See tõi kaasa Gaiuse ja Luciuse pahameele Tiberiuse suhtes, kes seda ise kartis.²³ Rhodosele võttis Tiberius kaasa väikese kaaskonna, mis koosnes mõnedest lähedasematest sõpradest ja astroloog Thrasyllusest,

---

¹⁵ Seager, lk 20

¹⁶ Suet. Tib. 7

¹⁷ Suet. Tib. 6

¹⁸ Suet. Tib. 7

¹⁹ Suet. Tib. 8

²⁰ Suet. Tib. 9

²¹ Suet. Tib. 10

²² Cassius Dio, 55.9

²³ Samas

kes mängis tulevase keisri elus hiljem olulist rolli.²⁴ Saarel elas ta tagasihoidlikult tavainimese kombel ning külastas loengusaale ja tegeles haridustegevusega.²⁵ Seal veedetud aeg toob välja ühe Tiberiuse iseloomu iseärasuse, mis oli kujundava tähtsusega ka tema valitsusajal. Selleks on tema soovimatus käia läbi suure hulga inimestega eelistades nendele väikest gruppi, keda ta väga lähedasteks pidas. Eelnevalt olid talle tähtsateks olnud Vipsania ja vend Drusus ning hiljem tuli see välja lähedastest suhetes Seianusega, keda ta usaldas täielikult samal ajal kui teistele ei näidanud oma tegelikke soove ja tundeid välja.²⁶

Tribuunivõimu aegudes soovis Tiberius Rooma naasta, kuid Augustus keelas selle ning ainult Livia abiga saadud saadiku tiitel aitas maskeerida Tiberiuse pagendatu staatust.²⁷ Olukord tundus pidevalt halvemaks minevat, kuna Gaius oli tema vastu vaenulik ja kord lubati Gaiusele isegi tuua Tiberiuse pea. Nemaususes olid kodanikud hakanud hävitama Tiberiuse rinna- ja püstkujusid. Rhodoselt naasis ta kaheksa aastat pärast sinna minekut ja sedagi ainult ema abile ja Gaiuse leebumise tõttu.²⁸ Roomas ei tegelenud Tiberius riigiasjadega enne, kui Gaius ja Lucius oli õnnetul kombel surnud ning Augustusel oli vaja leida uus troonipärija. Augustus lapsendas Tiberiuse, kes pidi omakorda lapsendama oma vennapoja Germanicuse.²⁹ Germanicus oli abielus Julia tütre Agrippinaga ja oli ainuke, keda Augustus enda järglasena arvestas pärast kasupoegade surma. Kuna Germanicus oli liiga noor, et pärast Augustuse surma võimule tulla, pidi Tiberius naasma endisele positsioonile Augustuse kõrval ning pärast tema surma valitsema seni kuni Germanicus on valmis võimule tulema. Tiberiust lapsendades oli Augustus senatile öelnud, et teeb seda vabariigi nimel, näidates sellega, et adopteerib mehe, kes talle ei meeldinud ainult poliitilistel põhjustel, ning et Tiberius pidi olema ajutine abinõu, et tagada Germanicuse pääs võimule.³⁰

Noorusest saadik küll tuntud julma ja kalgina, omas Tiberius ka positiivseid iseloomuomadusi, mis ennast aegajalt näha lasid ega olnud peidetud ka hilisema

---

²⁴ Shotter, lk 11

²⁵ Suet. Tib. 11

²⁶ Shotter, lk 12

²⁷ Suet. Tib. 12

²⁸ Suet. Tib. 13

²⁹ Suet. Tib. 15

³⁰ Seager, lk 31

valitsusaja jooksul. Kuigi ise võimupositsioone eriti mitte ihaldav, oli ta Livia pojana loodud olema üheks osaks Augustuse õukonnapoliitikas, meeldigu see talle või mitte. Niigi rasket iseloomu ei saanud pehmendada ka rida vastumeelseid ülesandeid, mida ta pidi Augustuse käsul täitma. Sunnitud lahutama Vipsaniast ning asuma Agrippa surmaga vabaks jäänud kohale võimaliku regendina, positsioon, mida tal tuli hiljem taaskord täita. Rhodosel veedetud aeg, mis võis olla omamoodi protestiks Augustuse võimule tema elu üle muutus lõpuks sama hästi kui pagenduseks, mis seadis ohtu ka ta elu. Vastumeelne lapsendamine Augustuse poolt, mis pani Tiberiuse olukorda, kus ta on loodud kasulik olema vaid lühikeseks ajaks ning jättis ta oma tuleviku suhtes teadmatusse. Kõik see jättis märki tema isiksusele ning kujundas tulevast valitsust üritades tagada kindel positsioon endale ning stabiilsus riigis kasutades selleks kõiki meetmeid, mis selleks sobisid.

Esimesed aastad keisrina

Pärast Augustuse surma aastal 14 võimule saades oli Tiberius 55 aastane.³¹ Valitsejana sai ta tuntuks petliku ja oma tegelikke soove varjavana, pidades targemaks oma tundeid mitte välja näidata, et nii keegi tema plaanidest aimu ei saaks. Nende vastu, kes tema iseloomu tundsid ja andsid mõista, et teavad tema tegelikke soove, oli ta vaenulik. Nii pääsesid kannatustest ainult need, kes teadsid, kuidas temaga ümber käia, kuid ei näidanud välja, et teda mõistavad.³² Selline kirjeldus ei pruugi aga täiesti tõene olla. Selle asemel, et ta oleks meelega olnud kahepalgeline ja petlik, on tõesem, et ta ei olnud lihtsalt hea valetaja. Ta rääkis parema meelega tõtt, kus ta sai ennast vabalt väljendada ning tal tekkisid probleemid alati, kui pidi pidama ilukõnesid, kus ta ei saanud öelda täpselt seda, mida mõtles.³³ Nagu eelmises peatükis välja tuli, oli Tiberius keegi, kes hoidis parema meelega omaette ja tegutses koos grupi lähedaste sõprade ja abilistega. Siin kirjutajale tundub, et juba iseloomult kinnine ja tõsine, jättis Tiberius mulje, nagu tahaks meelega oma soove varjata, kuid ei teinud seda väga veenvalt. Nii olid senaatorid jäetud olukorda, kus nad ei osanud arvata, kuidas nad peaksid keisrile

---

³¹ Goodman, M. „The Roman World: 44 BC-AD 180“, Routledge; Second Edition, London and New York, 2012, lk 48

³² Cassius Dio, 57.1

³³ Tacit. Ann. 1.11

vastama ning asusid kõiki tema ettepanekuid ja tegusid ülistama.³⁴ Selline käitumine oli Tiberiusele aga igati vastumeelne ning aja jooksul hakkas see keisri ja senati vahelist suhet üha enam kahjustama.

Kahepalgelise ja petliku kujundi peletamisele ei aidanud kaasa ka asjaolu, et Tiberiuse valitsusaeg algas mõrvaga. Kohe pärast Augustuse surma tapeti Planasia saarele pagendatud Augustuse viimane elav meessoost lapselaps Agrippa Postumus. Kui tsentuurio, järgides tavalist sõjavälist protseduuri, andis Tiberiusele teada, et tema antud käsk on täidetud, vastas too, et ei ole sellist käsku andud ja teo eest tuleb senatis vastutada.³⁵

Agrippa eemaldamine oli tõenäoliselt paika pandud Augustuse poolt. Tema testament ei maininud Agrippat ja kui mees oleks testamendi ette lugemise ajal veel elus olnud, oleks Augustus ta Rooma õiguse kohaselt pärandusest ilma jätnud. Testamendi viimane versioon pandi kirja 3. aprillil 13 pKr. ning selleks ajaks oli Augustus otsustanud, et Agrippa ei tohi ellu jääda. Seega, nagu Tiberius väitis, lasi Augustus Planasias olevale tribuunile anda korralduse, et Agrippa tuleb tappa kohe pärast Augustuse enda surma.³⁶

Olles võimu enda kätte saanud, oli Tiberius sattunud keerulisse olukorda. Ühelt poolt oli ta sunnitud täitma kohustust, mida ta endale ei soovinud, kuid ei olnud valmis ka Augustuse soovi vastu astuma. Seda nii austusest surnud keisri vastu kui ka hirmust elu kaotada. Keisriks saanud, olid tema käsutuses õukonna valvurid ja relvastatud ihukaitsjad ning foorumile ja kuuriasse saatis teda sõjaväeline eskort. Ta saatis otsekohe armeedele teate, et on asunud võimule Augustuse järglasena ning ainuke koht, kus ta näitas välja oma kõhklust ametisse asumise üle oli senatis. Põhjuseks, miks ta mujal oma otsustamatust välja ei näidanud, oli hirm Germanicuse ees, kes juhtis mitut leegioni, suurt hulka abivägesid ja oli rahva seas väga populaarne.³⁷ Viivitus ametit vastu võtta võis tuleneda Tiberiuse enda kõhklustest, kas ta on suuteline Augustuse järglasena valitsema. Jättes mulje nagu oleks senat ta ametisse sundinud võis ta loota, et see jätab

---

³⁴ Tacit. Ann. 1.11

³⁵ Tacit. Ann. 1.6

³⁶ Seager, lk 41

³⁷ Tacit. Ann. 1.7

temast parema mulje.³⁸ Oma vastumeelsusest asuda impeeriumi etteotsa andis ta mõista esimesel senatiistungil, kui ta pakkus välja, et impeeriumi valitsemine tuleks jagada ära mitme inimese vahel kuna ta ei ole suuteline Augustuse kombel kõike ise juhtima.³⁹ Selline idee tekitas senaatorite hulgas palju segadust ja lõpuks oli Tiberius sunnitud oma ettepanekust taganema. Ta võttis kogu riigi juhtimise enda kätte, kuid ütles, et loodab kunagi ameti maha panna, kui senat näeb, et on õiglane talle vanaduses puhkust anda.⁴⁰ Võimu jagamine ja samal ajal keisri positsiooni säilitamine oleks olnud võimatu. Augustuse võim oli olnud absoluutne ja jagamatu ning poole kohaga keisriks olemine ei olnud võimalik. Nii pidi Tiberius võimu vastu võtma, kuid keeldus „Isamaa Isa“ tiitlist.⁴¹

Augustus isegi oli kunagi näidanud välja sellist vastumeelsust võimu enda kätte haaramise üle,⁴² olgugi, et ainult näitemänguliselt, kuid aastal 14 oli olukord teine. See oli esimene kord, kui Roomas keiser vahetus ja veel ei oldud paika pandud kindlat kava, kuidas see peaks toimuma. Ei tohiks uskuda, et Tiberius ei olnud oma ettepanekus siiras. Tiberius oli viiekümne viie aastana ja tal oli seljataga pikk ja kurnav karjäär ning ta oli määratud järglaseks mehele, kelle tegusid ta ei oleks suutnud jäljendada isegi siis, kui oleks seda soovinud. Nüüd pidi ta oma ülejäänud elu esindama võimustruktuuri, mille toetamiseks ei olnud tal mingit põhjust. Pole kahtlust, et ta oleks parema meelega keisriametist keeldunud, ning ta andis sellest ka märku, kui ametit vastu võttes nimetas seda piinarikkaks ja vaevavaks orjapõlveks ja soovis ametist kunagi loobuda.⁴³

Võimu kindlustamine ei läinud aga ilma takistusteta. Pannoonias⁴⁴ ja Germaanias⁴⁵ puhkesid sõdurite mässud, Libo Drusust süüdistati riigipöörde katses⁴⁶ ning Agrippa Postumuse ori Clemens oli peremehe eest kättemaksmiseks kokku kogunud

---

³⁸ Scullard, H.H. „From Gracchi to Nero: A History of Rome From 133 BC to AD 68“, Routledge, New York, 2010, lk 227-228

³⁹ Tacit. Ann. 1.12

⁴⁰ Suet. Tib. 24

⁴¹ MacKay, lk 193

⁴² Cassius Dio, 53.8-12

⁴³ Seager, lk 46

⁴⁴ Tacit. Ann. 1.16

⁴⁵ Tacit. Ann. 1.31

⁴⁶ Tacit. Ann. 2.27

tähelepanuväärse jõugu.⁴⁷ Korraga puhkenud mässud sundisid Tiberiust leidma võimalust nende mõlemaga tegelemiseks. Sõdurite nõudmisteks olid, et neil lubataks pärast kuuteist aastat teenistust erru minna, teenistuse lõppedes makstaks neile lisaraha, päevapalk oleks denarius ning veteranid vabastataks teenistusest.⁴⁸ Germaanias lisandus veel nõudmine saada kaitset tsentuuriote julmuse eest.⁴⁹ Nii andis Tiberius Pannoonia probleemi, mis lahenes võrdlemisi kergelt, oma pojale, Drususesele, lahendada.⁵⁰ Germaania olukord jäi adoptiivpoja, Germanicuse, hoolde, kes juba oli määratud sealsete vägede juhatajaks. Sõdurite mässumeelsus osutus seal aga tunduvalt raskemini kontrollitavaks ning sundis Germanicuse kasutama meetodeid, mis ei olnud kohased ega jäänud ka tema võimu piiridesse. Esiteks lubas ta mõõga osta langeda, kui sõdurid ei lõpeta rahutusi ega loobu soovist sundida teda Tiberiust reetma. Nimelt tegid nad Germanicusele ettepaneku ta keisriks kroonida, lootes seeläbi oma nõuetele vastus saada. Seejärel kirjutas ta valmis kirja, kus lubas tasuda topelt selle summa, mida Augustus oli neile oma testamendis lubanud ning tasus selle enda rahade hulgast. Kirja ette lugedes ütles, et kiri on tulnud Tiberiuselt. Ta lasi pensionile need, kes olid vastavasse vanusesse jõudnud, ning selleks, et sõduritele tegevust anda, viis ta väed Germaaniasse.⁵¹ Germanicus suutis nii mässulised sõdurid rahustada, kuid oli astunud üle talle määratud volitustest, mis ei aidanud kaasa heade suhete loomisele Tiberiusega, kes Germanicust kartis. Sõduritele sai tasuda ainult keisri volitustega, mida Germanicusel ei olnud,⁵² ja vägede Germaaniasse viimine oli vastuolus Augustuse jäetud käsklustega, et impeeriumi piire ei tohi laiendada.⁵³ Lisaks olid germaanlased hävitanud mõned aastad tagasi kolm leegionit, mistõttu oli kogu ettevõtmine eriti ohtlik.

Tiberiuse otsus ise Rooma jääda ja lasta oma poegadel mässudega tegeleda tõi kaasa kriitika keisri suhtes. Ei ole kahtlust, et Tiberius tegutses siiski õigesti. Kui sõdurid

---

⁴⁷ Tacit. Ann. 2.39

⁴⁸ Tacit. Ann. 1.26

⁴⁹ Tacit. Ann. 1.31

⁵⁰ Tacit. Ann. 1.24

⁵¹ Cassius Dio, 57.5-6

⁵² Shotter, lk 23

⁵³ Tacit. Ann. 1.11

oleksid keisrist lahti öelnud, kui ta nende ette ilmus, oleks tagajärjeks olnud sõjaväeline ja dünastiline kaos.⁵⁴

Aastal 16 tõusid esile probleemid Libo Drususe ja Clemensiga. Libo kuulus Scriboniuste perekonda, tema vanatädi oli Augustuse endine naine Scribonia ja vanavanaisa Pompeius. Senaator Firmius Catus oli ahvatlenud teda võlgu elama ning hellitama lootusi võimu haarata. Kui ta oli Libo vastu piisavalt tõendeid kogunud, esitas ta need Tiberiusele ning mees anti kohtu alla. Libo tappis end enne kui otsus välja kuulutati ning tema vara jagati süüdistajate vahel.⁵⁵ Clemensi, kes oli saanud endale rahva poolehoidu, väites, et on ime läbi pääsenud Agrippa, suutis Tiberius samuti enda kätte saada. Selleks, et hoida ära rahva üldist pahameelt, kuna paljud levinud valet uskusi, lasi Tiberius ta salaja hukata.⁵⁶

Tiberiuse valitsuse esimesed kaks aastat olid nii möödunud ilma suuremate probleemideta. Puhkenud rahunud olid maha surutud ja uue valitsejaga oldi lepitud. Suuremaks probleemiks võis osutada Tiberiuse enda otsustamatus, kas haarata võim kindlalt enda kätte või mitte. Oli ta ju esimene, kes pidi keisriks saama järgluse alusel ja võtma üle Augustuse poolt loodud süsteemi. Olles pigem vabariigi pooldaja, tuli nüüd otsustada, kas jääda truuks Augustusele või üritada olukorda kuidagi muuta. Üheks põhjuseks, miks Tiberiuse valitsusaega peeti läbikukkunuks, oli keisri liigne soov näida tagasihoidlikuna. Ta soovis senatit riigiasjadesse rohkem kaasata ja anda neile sõnaõigus erinevate otsuste arutamisel. Senat soovis aga samal ajal saada keisrilt kindlaid juhiseid, kuidas nad peaksid probleemile lähenema.⁵⁷

Suhted lähedastega

Tiberiuse mainet hakkas valitsuse varajasest perioodist peale kahjustama asjaolu, et tema lähikondlased keisri võimuajal surid. Tiberiuse pereliikmed, sugulased ja lähemad sõbrad lõpetasid oma elu enneaegselt ja sageli vägivaldselt. Süü nende surmas langes tihti Tiberiusele, kes oma julmuses ja paranoilisuses olevat nendes ohtu tunnetanud ja

---

⁵⁴ MacKay, lk 194

⁵⁵ Tacit. Ann. 2.28-32

⁵⁶ Tacit. Ann. 2.39-40

⁵⁷ „The Cambridge Ancient History, Second Edition, Volume X, The Augustan Empire, 43 B.C.-A.D. 69“, Cambridge University Press, Cambridge, 2008, lk 212

lasknud nad kõrvaldada. Keisri kasuks ei rääkinud ka tema komme oma tegelikke tundeid varjata ning omadus lasta igasugused ohud kindlakäeliselt ja kiiresti kõrvaldada. Nii olid kiired levima jutud temast kui keisrist, kes oli julm ja sallimatu oma lähedaste vastu.

Julia, Tiberiuse endine abikaasa, oli Augustuse poolt abielurikkumise ja liiderlikkuse eest Pandateria saarele pagendatud. Tal oli lubatud sealt naasta ja jääda elama Rhegiumi linna, kuid Tiberiuse käsul suleti ta majja, kus ta elas, ning keelati kellegagi kohtumast. Seal ta suri aastal 14 olles esimene Tiberiusega vähemalt varasemalt lähedastes suhetes olnud inimestest, kes tema võimu ajal enneaegse lõpuni jõudsid.⁵⁸ Tiberiuse käsul oli ta jäetud ilma ka elatusrahast, mida talle Augustuse ajal oli makstud. Ettekäändeks tõi Tiberius, et selle kohta ei olnud tema isa testamendis midagi kirjutatud. Teiseks põhjenduseks, miks Julia ilma igasuguse toetuseta oma majja suleti, peale selle, et Tiberius teda vihkas, oli soov hoida naist valedesse kättesse sattumast. Augustuse tütreks oleks ta olnud suurepärase vahend neile, kes soovisid võimule pretendeerida, ja raha, mida Juliale maksti, võis olla piisav valvurite ära ostmiseks. Võimuvahetusele järgnenud segasel perioodil oleks naine Tiberiusele võinud nii ohtlikuks muutuda.⁵⁹

Järgmisena suri Tiberiuse valitsusajal Germanicus, keda Augustus oli oma järglasena arvestanud, ja kes pidi nüüd saama võimule pärast Tiberiust. Aastal 16 tõusis taaskord esile probleem Armeeniaga, mille lahendamine vajab Rooma saadikut.⁶⁰ Germanicus kutsuti oma vägede juurest Rooma ning määrati idas puhkenud probleemidega tegelema.⁶¹ Otsus Germaanicus itta saata tulenes Tiberiuse soovist lasta oma pärijal kogemusi omandada. Impeeriumi idapoolsete alade kontrollimine võimaliku troonipärija poolt oli alanud juba Augustuse ajal. Agrippa, Tiberius ja Gaius olid kõik idaproovintse kontrollinud ajal, kui Augustus neid oma järglasteks pidas.⁶² Aastal 18 asus Germanicus Roomast teele. Ta liikus laevaga mööda Illüüria rannikut ja jõudis seejärel Kreekasse. Seal võttis ta vastu konsuli ameti, mis talle Roomas vahepeal määratud oli. Pärast seda tutvus Germanicus kuulsamate linnadega Kreekas ja Väike-Aasias ning

---

⁵⁸ Tacit. Ann. 1.53

⁵⁹ Seager, lk 42

⁶⁰ Tacit. Ann. 2.1-5

⁶¹ Tacit. Ann. 2.43

⁶² The Cambridge Ancient History, lk 210

seilas seejärel Süüriasse.⁶³ Selleks, et hoida Germaanicust idas kontrolli all, kutsus Tiberius Süüriast tagasi seal tegutseva asevalitseja Creticus Silanuse, kelle tütar oli kihlatud Germanicuse vanima pojaga, ja asendas ta Gnaeus Pisoga. Piso oli Tiberiuse vana sõber, kuid tuntud oma allumatu iseloomu poolest.⁶⁴ Ta sai keisrilt ilmselt kaasa kindlad juhised, mida ta peab tegema, et piirata Germanicuse tegevust, mis võiks riigile kahjulik olla.⁶⁵ Germanicus oli juba Germaanias keisri käsklusi ära ootamata iseseisvalt tegutsenud ning näidanud aegajalt välja oma kogenematust.⁶⁶ Järelevalvaja saatmine noorele troonipärijale, kes itta suundus ei olnud midagi uut. Augustus ise oli oma adoptiivpojale, Gaiusele, andnud kaasa prokonsuli. Ametniku ülesandeks oli noormehe juhendamine ja pahandustest eemal hoidmine.⁶⁷ Pisot saatis Süüriasse tema naine Plancina, kes oli Livia lähedane. Probleemid Germanicuse ja Piso vahel kerkisid koheselt. Süüriasse jõudes sai Piso sealsed leegionid kinkide ja altkäemaksudega enda kontrolli alla⁶⁸ ega olnud valmis alluma Germanicusele, kellele oli määrusega antud suurem võim, kui provintside valitsejatel⁶⁹ ning Piso ja Plancina olid Germanicuse ja Agrippina suhtes avalikult vaenulikud.⁷⁰

Olles tegelenud Armeenia probleemiga, otsustas Germanicus Egiptust külastada, seda nii vaatamisväärsustega tutvumiseks⁷¹ kui ka Aleksandrias puhkenud näljahäda tõttu.⁷² Sellega astus ta taaskord Augustuse seaduste vastu. Egiptusesse tohtis siseneda ainult keisrilt saadud loaga, kuna Itaalia sõltus Egiptuse viljast. Augustus oli ka kartnud, et Egiptuses isepäiselt tegutsev asevalitseja võib provintsi enda kontrolli alla saada ja seda väikeste vägedega, mida selle kaitseks vaja läheb, enda käes hoida.⁷³ Seekordse üleastumise eest kritiseeris Tiberius Germanicust ka senatis.⁷⁴ Mis olukorra Tiberiuse silmis veelgi ohtlikumaks tegi, oli asjaolu, et Germanicus oli Markus Antoniuse

---

⁶³ Tacit. Ann. 2.53-55

⁶⁴ Tacit. Ann. 2.43

⁶⁵ Levick, lk 121

⁶⁶ Shotter, lk 39

⁶⁷ MacKay, lk 194

⁶⁸ Tacit. Ann. 2.55

⁶⁹ Tacit. Ann. 2.43

⁷⁰ Tacit. Ann. 2.55

⁷¹ Tacit. Ann. 2.59

⁷² Suet. Tib. 52

⁷³ Tacit. Ann. 2.59

⁷⁴ Samas

lapselaps ja egiptlaste poolt armastatud. Ta kandis linnas liikudes kreeka riietust, suhtles vabalt inimestega, kes teda ja Agrippinat ülistasid, ning võis tahtmatult kaasa tuua kohalike soovi taastada Egiptuse iseseisvus.⁷⁵

Egiptusest naastes sai Germanicus teada, et Piso oli tühistanud kõik jäetud käsud, ning veidi pärast uute lahkkelide puhkemist Germanicus haigestus. Teades, et ta on suremas süüdistas ta Pisot ja Plancinat mürgitamisest, pagendas Piso Süüriast ja jättis provintsi valitsemise Sentiuse Saturnusele. Germanicuse surmast kuulates otsustas Piso provintsi jõuga tagasi võtta, kuna Germanicusel ei olnud volitusi teda ametist vabastada. Katse kukkus aga läbi ja Piso oli sunnitud minema Rooma, kus teda ootas kohus mõrva, riigireetmise ja väljapressimise eest.⁷⁶

Kui uudised Germanicuse surmast Rooma jõudsid puhkesid tänavatel rahutused, inimesed hüüdsid, et Tiberius Germanicuse neile tagasi annaks ja Pisot süüdistati, et ta on Germanicuse mürgitanud Tiberiuse käsul.⁷⁷ Tiberius ei ilmunud ka rahva ette, mis andis inimestele veelgi põhjust arvamiseks, et tal on midagi varjata.⁷⁸ Tiberiusel oli mitmeid põhjuseid, miks ta jättis rahva ette tulemata. Germanicus oli küll Tiberiuse adopteeritud poeg, kuid tal ei olnud temaga kunagi lähedasi suhteid olnud. Keisrikoda oli jagunenud Claudiuste ja Juliuste toetajateks. Claudiuste poolel toetas Tiberius oma poega Drusust ning Germanicus, kes esindas Juliuseid, omas teiste toetust.⁷⁹ Germaanias ja Egiptuses oli Germanicus korduvalt üle astunud keisri seatud piirangutest ja nii andnud Tiberiusele veelgi põhjust mehe tegelikes soovides kahelda. Kui Tiberius oleks nüüd rahva ette läinud ja üritanud teeselda, et tal on Germanicuse surma üle kahju, ja pidanuks pidama kõne, kus tal tuli oma tegelikke tundeid varjata, ei oleks tal see väga veenvalt välja tulnud. Ilukõnesid, kus tal tuli rääkida pooltõtt, ei olnud ta kunagi osanud ja nii vihase rahvamassi ja süüdistava Agrippina ette ilmudes oleksid need tema kohmetusest lihtsalt oma süüdistustele kinnitust saanud. Tiberius ei näidanud

---

⁷⁵ Levick, lk 122

⁷⁶ Samas

⁷⁷ Suet. Tib. 52

⁷⁸ Tacit. Ann. 3.3

⁷⁹ Tacit. Ann. 2.43

oma leina välja isegi pärast oma poja Drususe surma⁸⁰ ning praeguses olukorras oligi nii kasulikum jätta rahvale lihtsalt mulje, et Germanicus ei olnud keisri jaoks eriti oluline.

Alanud kohtuprotsessil esitati süüdistus Pisole ja Plancinale. Tiberius ise keeldus istungit juhtimast ja jättis protsessi senati kätte, käskides kõigele erapooletult läheneda, et lõplik otsus õiglane oleks. Pisot sai tema tegude eest idas ainult kindlalt süüdistada riigireetmises ning kui hakkas ilmsiks tulema, et ta on kohtuprotsessi kaotamas, otsustas Plancina ennast Pisost võimalikult palju eemaldada. Enne kui lõplik otsus välja kuulutati, sooritas Piso enesetapu, Plancina pääses ainult tänu Liviale, kes teda toetas.⁸¹ Piso vara jäeti tema pojale.⁸²

Kui Germanicus tõepoolest mürgitati ning süüdlast otsida keisrikojast, oleks tõenäolisemaks süüdlaseks Livia, mitte Tiberius. Livia eesmärgiks oli alati olnud Claudiuste suguvõsa edendamine, Tiberius olevat keisriks määratud, kuna Livia oli Augustust veendnud teda Germanicusele eelistama. Ka Augustuse kasupoegade Gaiuse ja Luciuse surmas kahtlustati Liviati,⁸³ kes olevat kaasa aidanud isegi Augustuse surmale, et Tiberius kiiremini troonile saaks.⁸⁴ Germanicuse surmas süüdistati Martinat, kes oli Süürias kurikuulus mürkide ekspert ja Plancinaga väga lähedane.⁸⁵ Plancina oli omakorda Livia hea sõber ja saadetud koos Pisoga itta, et olla vastukaaluks Agrippina mõjuvõimule.⁸⁶ Seega on võimalik, et Livia kas andis Plancinale kaasa või saatis hiljem käsklused kõrvaldada Germanicus, kes Juliuste esindajana tundus pidevalt ohtlikumaks muutuvat. Need käsklused võisidki olla dokumentidel, mida Piso kavatses avaldada, kuid suri väidetava enesetapu läbi enne, kui seda teha jõudis.⁸⁷

Nii olid Tiberiuse võimu esimese kolme aasta jooksul surnud nii Augustuse tütar kui ka Tiberiuse enda vennapoeg, kelle ta oli adopteerinud ja kellest pidi Augustuse plaanide kohaselt saama järgmine keiser. Kergem saatus ei saanud ka Tiberiuse enda poja Drususe osaliseks. Erinevalt Germanicusest ja Juliast, kellega Tiberiusel olid kas

---

⁸⁰ Tacit. Ann. 4.8

⁸¹ Levick, lk 123

⁸² Tacit. Ann. 3.18

⁸³ Cassius Dio, 55.10a

⁸⁴ Tacit. Ann. 1.5

⁸⁵ Tacit. Ann. 2.74

⁸⁶ Tacit. Ann. 2.43

⁸⁷ Tacit. Ann. 3.16

jahedad suhted või kelle vastu ta tundis otsest vihkamist, olid suhted Drususega vaatamata mehe ägedale iseloomule valdavalt rahumeelsed. Nii oli Tiberius tema surmast ka kõige enam mõjutatud ja kõigi suhtes, keda ta pidas süüdlaseks, eriti armutu. Olles sattunud keisrikojas toimuva võimuvõitluse keskele suri Drusus aastal 23⁸⁸ mürgitatuna Tiberiuse lähima abilise, Seianuse, käsul ning oma abikaasa Livilla kaasabil.⁸⁹ Surm, milles ei saa Tiberiust otseselt süüdistada, tõi hiljem kaasa laialdased kohtuprotsessid süüdlaste ja süüdlaste lähedaste vastu, mille käigus hukkus hulk Rooma mõjuvõimsatest elanikest.

Suhted Liviaga olid pingestatud võimule saamisest alates ning kuigi nad olid Tiberiuse võimu esimesel poolel veel enam-vähem heades suhetes, halvenesid need kiiresti. Pärast Livia surma ei olnud Tiberius nõus isegi tema matustele tulema ja saatis matusekõnet ette kandma Caligula, kes sellel ajal juba tema juures Capril elas.⁹⁰ Olles troonile pääsenud tänu Liviale, kes omas Augustuse üle suurt mõjuvõimu ja veenis teda Tiberiust Germanicusele eelistama, nägi Livia ennast positsioonil, mis lubas tal Tiberiuse valitsusajadesse sekkuda. Livia ei hoidnud ennast ka tagasi oma teenet Tiberiusele meelde tuletamast ja soovis koguni saada endale suuremat võimu kui keisril oli. Senat tegi ettepaneku anda Liviale tiitleid, mis oleksid ta teinud Tiberiusega võrdseks ja hiljem temast ülemaks. Olles sellest kõigest häiritud, keelas Tiberius tal avalikus elus osaleda ja lubas tegeleda ainult koduste asjadega. Kuna Liviaga tegelemine osutus siisku liiga tülikaks, hakkas Tiberius üha enam Roomast eemale hoidma ning ema liigne mõjuvõim oli ka üheks põhjuseks, mis muutis Caprile mineku Tiberiusele meelepäraseks.⁹¹ Kolme aasta jooksul, kui Tiberius oli Roomast lahkunud, kohtus ta Liviaga vaid ühe korra. Pärast ema surma aastal 29 ei lubanud ta tema testamendi ettelugemist ega talle erinevate tiitlite omistamist, väites, et see olevat Livia enda soov.⁹²

Tiberiuse suhetes Agrippinaga jäi alati palju soovida. Naine oli Augustuse tütre tütar, uhke iseloomuga, rahva poolt armastatud ja süüdistas Tiberiust Germanicuse surmas.

---

⁸⁸ Tacit. Ann. 4.8

⁸⁹ Tacit. Ann. 4.10

⁹⁰ Tacit. Ann. 5.1

⁹¹ Cassius Dio, 57.12

⁹² Suet. Tib. 51

Germanicuse pojad, Nero ja Drususe, lasi Tiberius aga oma pojal, Drususel, adopteerida.⁹³ Pärast Drususe surma andis ta poisid senati hoole alla.⁹⁴ Kuigi Tiberius oli Germanicuse suhtes alati kahtlustav olnud, tegi ta kõik endast oleneva, et Germanicuse poegadel oleks võimalik tulevikus võimule pääseda. Sellegipoolest ei pääsenud ükski eelpool mainitutest enneaegsest surmast. Kõiki kolme süüdistati Seianuse eestvedamisel riigireetmises ning nad surid pärast karistuste määramist.⁹⁵ Nero suri pärast pagendamist Pontia saarele kas nälga või sooritas enesetapu, kui nägi timukat, kes teda hukkama tuli.⁹⁶ Drusus nälgis surnuks Roomas vangistuses⁹⁷, kuna ta oli teinud Seianusega koostööd Nero süüdi mõistmisel, ei andnud Tiberius pärast Seianuse kõrvaldamist talle armu.⁹⁸ Agrippina suri nälga pagenduses pärast Drususe surmast teada saamist.⁹⁹

Tiberiuse valitsusajal surid enneaegselt peaaegu kõik tema lähedased ja potentsiaalsed võimupretendendid. Ainuke mõjuvõimsatest inimestest, kes olid temaga seotud ja ei surnud enneaegselt, oli Livia. Samas saab eelnimetatud inimeste surmadest ainult Germanicuse poja, Drususe, oma Tiberiuse nimele kirjutada. Kuna tähtsad ja mõjuvõimsad inimesed aga järgemööda surid ja sellele lisandusid veel kohtuprotsessid majasteedi solvamise ja riigireetmise eest, mis said paljudele saatuslikuks ja kestsid aastaid, jäi Tiberius mäletatuks julma ja hoolimatu keisrina, kes tõi häda ja kannatust kõigile, keda ta ohtlikuks pidas.

Riigitöö

Riigiasjades hoidis Tiberius kõike kindlalt kontrolli all. Tegelemaks olukorraga Roomas ja kindlustamaks korra provintsidest järgis ta varasemaid tavasid ja viis sisse muudatusi. Riigi finantsasjades oli ta kokkuhoidlik ning seda sellisel määral, et sai nii rahva kui ka sõdurite pahameele osaliseks. Ühtede, kuna ei korraldanud piisavalt mänge, ja teiste, kuna ei lasknud neid pensionile, kui vastav aeg käes oli. Välispoliitikas oli

---

⁹³ Tacit. Ann. 4.4

⁹⁴ Tacit. Ann. 4.8

⁹⁵ Cassius Dio, 57. 22

⁹⁶ Suet. Tib. 54

⁹⁷ Tacit. Ann. 6.23

⁹⁸ Tacit. Ann. 4.60

⁹⁹ Tacit. Ann. 6.25

esikohal rahu hoidmine ja kätte võidetud piiride kindlustamine. Augustus oli keelanud küll impeeriumi sõjalisel teel laiendamise, kuid Tiberiuse valitsusajal muudeti kaks piirkonda klientriikidest provintsideks. Provintside maksumäärad oli seatud nii, et ükski piirkond ei peaks taluma üle jõu käivaid makse ja asevalitsejaid hoiti kontrolli all, et nad ei hakkaks liigselt ennast provintside kulul rikastama. Roomas töötas Tiberius tihedalt koos senatiga, tuues kõik riigiasjad nende ette ning osales kohtuistungitel, et tagada seaduste täpne järgimine ning eemaldada korruptiivne tegevus. Selliselt toimus riigi valitsemine vähemalt valitsuse esimesel poolel. Vananedes ja riigiasjadest väses lakkas Tiberius kõigega ise tegelemast ning pärast Capri saarele suundumist pööras tähelepanu ainult asjadele, mida ta riigijuhtimises kõige olulisemaks pidas.

Valitsusviis

Tiberiuse valitsus oli segu Augustuse ajal paika pandud süsteemist ja soovist näha senatit tegutsemas vabariiklike kommete kohaselt. Keiser töötas Augustuse eeskujul koos nõunikega, tõi kõik otsused senatisse arutamiseks ja lubas teistel enda seisukohtade vastu kõneleda ning neid isegi ümber lükata.¹⁰⁰ Eesmärk oli esineda esimesena senaatorite hulgast, kes suudab teiste arvamust muuta, kuid ei kontrolli neid jõuga.¹⁰¹ Tiberius ei soovinud endale auavaldusi ja keeldus lubamast ennast isandaks kutsuda väites, et senaatorid on temast ülemad. Üldse oli ta kõigi Augustuse poolt kantud tiitlite hulgast valmis vastu võtma ainult Caesari oma.¹⁰² Senati liikmete vastu oli ta aupaklik ning tõusis alati, kui nägi konsuleid lähenemas.¹⁰³ Auavaldustest keeldus ta kuna väitis, et mida rohkem kedagi ülistada seda tõenäelisem on, et ta ausalt teelt eksib.¹⁰⁴ Igasugust senaatorite poolset pugemist ta ei sallinud ja ärritus, kui tema otsustada määrati asjad, mis olid senati pädevuses. Igasugust senaatorite valmisolekut lasta enda üle valitseda vihkas ta nõnda, et nimetas senaatoreid meesteks, kes on valmis saama orjadeks.¹⁰⁵

---

¹⁰⁰ Cassius Dio, 57.7

¹⁰¹ Shotter, lk 29

¹⁰² Cassius Dio, 57.8

¹⁰³ Cassius Dio, 57.11

¹⁰⁴ Tacit. Ann. 1.72

¹⁰⁵ Shotter, lk 28

Kuigi Tiberius üritas olla mõõduka võimuga valitseja, kes töötab koos senatiga ja jätab neile võimalikult palju otsustusruumi, ei kujunenud nende suhe kunagi harmooniliseks. Kuna Augustuse poolt loodud süsteemis oli keisril võim suruda senatis läbi kõik otsused, mida ta soovis, ning kui Tiberius seda aegajalt kasutas, jättis see senatile mulje, et keisri soov jagada võimu on ainult näiline. Tiberius ise ei saanud täpselt aru saanud, kuidas senat oli pärast poolt sajandit Augustuse võimu all olnud aega muutunud. See oli kaotanud oskuse olla algatajaks ning töötas nüüd ainult keisri kasuks.¹⁰⁶

Pärast Germanicuse surma hakkas Tiberius tihedamini koos töötama pretoriaanide prefekti Lucius Aelius Seianusega, mehega, kelle mõjuvõim sai katastroofiliseks Tiberiuse edasisele valitsusajale. Pärast Drususe surma sagesid süüdistused riigireetmises ja majesteedi solvamises, mille tõttu paljud pagendati või hukati. Vaba voli oli süüdistajatel, kes tõid suursuguste inimeste kohta süüdistusi erinevates kuritegudes riigi ja keisri vastu ning said tasuks osa süüdimõistetud varast.¹⁰⁷ Pärast Tiberiuse tagasitõmbumist riigiasjadest ja suundumist Capri saarele aastal 26¹⁰⁸ jäi riigijuhtimine ametnike kätte Roomas ning Seianus ise hakkas tegutsema keisri asemel. Pärast Seianuse surma viis aastat hiljem kogusid kohtuprotsessid veelgi hoogu ning tõid kaasa kõigi surma, kes olid Seianust oma tegevuses aidanud või keda Tiberius kahtlustas talle kahjulik olevat.

Majanduspoliitika

Olles rahaga kokkuhoidlik, ei võtnud Tiberius ette uhkeid ehitusprojekte, ei alustanud sõdasid ega korraldanud suurejoonelisi mängu. Viimase tõttu ei olnud ta rahva hulgas ka eriti populaarne juba valitsuse alguses. Sellegipoolest oli ta alati valmis kulutama raha, et likvideerida probleeme, mis puudutasid suurt elanikkonda. Aastal 17 toimunud maavärinas hävisid Aasia provintsid 12 linna, linnade toetamiseks andis Tiberius neile 10 miljonit sestertsi ja vabastas nad viieks aastaks maksudest.¹⁰⁹ Kümme aastat hiljem, kui tulekahju Caeliuse künka hävitas, jagas Tiberius välja piisavalt raha,

---

¹⁰⁶ Shotter, lk 29-30

¹⁰⁷ Le Glay jt., lk 261

¹⁰⁸ Tacit. Ann. 4.57

¹⁰⁹ Tacit. Ann. 2.47

et kahjud saaksid likvideeritud.¹¹⁰ Viis aastat hiljem, kui oli tekkinud probleem raha puudumisega pärast seda, kui jõukatel roomlastel kästi oma võlad likvideerida, jagas Tiberius pankadele sada miljonit sestertsi. See võimaldas raha kolme aasta jooksul intressivabalt laenata, et inimesed saaksid finantsasjad korda ajada ilma, et nad vaesuksid.¹¹¹ Valitsuse viimasel aastal hävitas tulekahju Aventinuse künka hooned ja kahjude likvideerimiseks andis Tiberius taaskord sada miljonit sestertsi.¹¹² Senaatoreid, kelle vara polnud piisav ametikohal püsimiseks, aitas ta neile raha andes. Kõnemees Hortensiuse lapselapsele Marcius Hortalusesele andis ta kakssada tuhat sestertsi iga meessoost lapse eest, kes mehel oli. Seda aga alles siis, kui märkas, et toetuse maksmata jätmine ei meeldinud senatile.¹¹³ Germanicuse triumfi puhul jagas ta igale plebeile 300 sestertsi.¹¹⁴ Avalike ehitistena lasi ta ehitada ainult Augustuse templi ja taastada Pompeiuse teatri, kuid jättis mõlemad tööd lõpetamata.¹¹⁵ Raha ei hoidnud ta aga kokku, et tagada maa viljakus ja täiustada kaubalaevade süsteemi Itaalia varustamiseks viljaga. Tiberiusel endal oli maid Itaalias napilt, orjasid omas ta vähe ning majapidamist juhtisid vähesed vabakslastud.¹¹⁶

Tiberius oli tagasihoidlike elamisega ja soovis seda näha ka teiste puhul. Tema valitsusaeg ei näinud suurejoonelisi ehitusi ega muid suuri ettevõtmisi. Selline ebapopulaarne kokkuhoiupoliitika tagas pidevalt täis riigikassa ning hoidis ära probleemid, mis tulevastel keisritel raha puudusega tekkisid. Kindlakäeline poliitika hoidis riiki stabiilsena, võimaldas keisril sekkuda suurematesse probleemidesse, mis impeeriumis tekkisid, ning näidata rahvale, et valitseja ei ole nende suhtes täiesti ükskõikne. Seda isegi siis, kui valitsusaja teisel poolel puhkenud türannia ajal olid kõik unustanud keisri head omadused.

---

¹¹⁰ Tacit. Ann. 4.64

¹¹¹ Tacit. Ann. 6.16-17

¹¹² Tacit. Ann. 6.45

¹¹³ Tacit. Ann. 2.37-38

¹¹⁴ Tacit. Ann. 2.42

¹¹⁵ Suet. Tib. 48

¹¹⁶ Tacit. Ann. 4.6

Provintsid

Provitsides korra ja stabiilsuse hoidmine oli Tiberiuse jaoks samuti oluline. Augustus oli keelanud küll impeeriumi sõjalisel teel laiendada, kuid Tiberiuse keisriks oleku ajal suurenes riik kahe klientriigi provintsideks muutmise läbi. Provintsideks muudeti Kapadookia ja Kommagene.¹¹⁷ Kapadookiast saadav raha võimaldas langetada käibemaksu ühelt protsendilt poolele protsendile.¹¹⁸ Samal aastal puhkes Aafrikas sõda, kus vaenulikke vägesid juhtis numiidialane nimega Tacfarinas. Aafriklaste väed aeti taganema juba esimeses lahingus,¹¹⁹ kuid sõda venis edasi veel seitse aastat kuni Tacfarinas aastal 24 lõpuks roomlaste rünnaku käigus hukkus.¹²⁰

Traakias, mis oli Augustuse käsul jagatud kaheks kuningriigiks, tekkisid probleemid peagi pärast Tiberiuse võimule saamist. Põhjapoolse kuningriigi valitseja Rhescuporis oli hakanud tungima lõunapoolsetele aladele ning tekkiv konflikt muutis Tiberiust rahutuks. Rhescuporis saatis rüüstesalkasid lõunapoolse kuningriigi aladele, mida valitses Cotys, ning üritas õhutada sõda. Sellest teada saades käskis Tiberius mõlema kuningriigi väed laiali saata. Soovimata Roomaga konflikti sattuda olid mõlemad kuningad nõus. Rhescuporis ja Cotys kohtusid, et probleem lahendada, kuid Cotys vangistati ja Rhescuporis saatis Rooma teate, et Cotys oli Tiberiuse vastu plaani haudunud. Tiberius käskis Cotyse Rooma tuua, et tema üle saaks kohtu mõista. Rhescuporis lasi aga Cotyse hukata, kui Rooma väed olid saadetud meest kaasa viima, sest ei soovinud, et tema vale ilmsiks tuleks. Rhescuporis vangistati sellegipoolest ja viidi Rooma, kus tema üle kohut peeti ja süüdi mõisteti. Traakia jagati Rhescuporise poja ja Cotyse poegade vahel. Kuna Cotyse pojad oli liiga noored hakkas nende asemel valitsema endine preetor Trebellenus Rufus.¹²¹

Aastal 21 puhkesid rahutused Gallias, kuna see oli liigse maksukoorma all.¹²² Roomas levisid jutud, et mitte kaks, vaid kõik kuus Gallia provintsi on mässule õhutatud, et germaanlased toetavad Galliat ja Hispaania provintsideks on olukord samuti

---

¹¹⁷ Tacit. Ann. 2.56

¹¹⁸ Levick, lk 111

¹¹⁹ Tacit. Ann. 2.52

¹²⁰ Tacit. Ann. 4.25

¹²¹ Tacit. Ann. 2.64-66

¹²² Tacit. Ann. 3.40

ebastabiilseks muutunud. Tiberius, kes kogu olukorra kestel oma tavapärasest käitumist ei muutnud ega tegelenud probleemiga rahva meelest piisavalt tõsiselt, kuna oli kindlaks teinud, et olukord ei ole nii tõsine, kui inimesed arvavad, sattus oma rahuliku tegevuse tõttu inimeste pahameele ohvriks.¹²³ Aastal 26 tekitasid probleeme Traakia hõimud¹²⁴ ja aastal 36 Kapadookia hõim,¹²⁵ mis taganesid mägedesse ega olnud valmis Rooma võimule alluma. Mõlemate vastupanu murti aga Rooma vägede kohale saabumisega kiiresti.

Kogu valitsusaja jooksul tekitas probleeme aga piisava ametnike leidmine, keda provintssidesse saata. Nii saadeti sinna eelmisel aastal kvestori ametit pidanud mehi, kuna antud aastal oli liiga vähe inimesi sellesse ametisse astunud. Selline teguviis tuli kasutusele nii tihti, kui tarvis.¹²⁶ Probleem tundub olevat süvenenud Tiberiuse valitsusaja lõpupoole, kui keiser kurtis, et piisavalt väärkast seisusest mehi, kes omavad väejuhi kogemusi ei ole nõus asuma preetori ametikohale, mis lubaks neid saata provintse haldama. Seetõttu soovis Tiberius, et osa endistest konsulitest oleks nõus minema provintse valitsema.¹²⁷ Ametikohti jagades veendus Tiberius enne, et positsiooni saaks see, kes on selleks kõige paremini kvalifitseeritud. Kord positsioonile seatud, jäid nad sinna määratavaks ajaks ning paljud täitsid sama ametit vanaduseni.¹²⁸ Siinkohal ongi näha muudatusi, mida Tiberius provintside valitsemises tegi. Esiteks määras ta ametnikud pikkadeks perioodideks, mis lubasid asevalitsejal kohalike oludega ennast täpselt kurssi viia. See hoidis ära segaduse perioodi, mis toimus, kui saabus uus ametnik, kes olukorda ei tundnud. Teine muudatus võis olla rohkem eksperiment, et näha kuidas selline süsteem toimiks. Aelius Lamius ja Lucius Arruntius määrati Süüriat ja Hispaaniat valitsema, kuid neil ei lubatud kunagi provintssidesse kohale sõita. Eesmärk võis olla teatud mõttes ministeeriumi loomine, kuhu kuuluvad ametnikud, kes on määratud provintse juhtima. Roomas viibides, sealt käsklusi saates ja toimuva kohta

---

¹²³ Tacit. Ann. 3.44

¹²⁴ Tacit. Ann. 4.46

¹²⁵ Tacit. Ann. 6.41

¹²⁶ Cassius Dio, 57.16

¹²⁷ Tacit. Ann. 6.27

¹²⁸ Tacit. Ann. 4.6

teateid saades saaksid nad kohe keisrile ettekandeid teha, kui valitsejal peaks millegi kohta küsimusi tekkima.¹²⁹

Maksumäärasid hoiti kontrolli all ja provintside valitsejatel ei lastud röövellikeks ja julmadeks muutuda.¹³⁰ Neid, kes oma volitustest provintsidest üle astusid, karistati kindlakäeliselt. Näiteks Hispaania prokonsul Vibius Serenus eemaldati avalikult vägivalla kasutamise eest oma kohalt ja saadeti karistuseks Amorgose saarele.¹³¹ Aasia prokuraatori Capito, kes oli ilma loata sõdureid teenistusse võtnud, lasi Tiberius pagendada.¹³² Provintsi valitsejatele, kes soovitasid koormavamaid makse, kirjutas ta vastu, et hea karjane pügab karja, mitte ei nüli.¹³³ Piirkondade liigsest maksustamisest säästmisest on näiteks lisaks eespool mainitud 12 linna maksudest vabastamisele pärast maavärinat ka Cybaris ja Aegium, mis oli maavärinates kannatada saanud vabastati maksudest kolmeks aastaks.¹³⁴

Nii olid provintsid Tiberiuse valitsusajal hästi hallatud ning säästetud suurest koormast, mis neile hilisemate keisrite ajal aegajalt osaks sai. Kokkuhoidlik majanduspoliitika muutis Tiberiuse ebapopulaarseks Rooma kodanike hulgas, kuid oli õnnistuseks provintslastele. Tiberius pööras provintside heaolule erilist tähelepanu ning kaitses sealseid elanikke rõhuvate ametnike eest.¹³⁵ Isepäiselt tegutsenud ametnikke karistati rangelt, tehes neist näidised, et hoida teisi liigselt ettekirjutusi rikkumast. Rahutused Gallias ja Aafrikas olid kas lühiajalised või mitte piisavalt tõsised, et ohustada stabiilsust ümbritsevates piirkondades. Suurimaks takistuseks oli piisaval hulgal ametnike leidmine, mis oli probleemiks kogu valitsusaja jooksul, kuid seegi ei olnud piisavalt tõsine probleem, et rikkuda paikapandud süsteemi toimimist.

Välispoliitika

Esimestel võimul oldud aastatel olid Rooma väed seotud sõjaga germaanlaste vastu. Reinil olnud väed olid Germanicuse poolt üle jõe viidud, et anda tegevust sõduritele,

---

¹²⁹ Levick, lk 97

¹³⁰ Tacit. Ann. 4.6

¹³¹ Tacit. Ann. 4.13

¹³² Cassius Dio, 57.23

¹³³ Suet. Tib. 32

¹³⁴ Tacit. Ann. 4.13

¹³⁵ Boak, A.E.R. „A History of Rome to 565 A.D.“, The Macmillan Company; Fourth Edition, New York, 1955, lk 292

kes laagris olles võiksid uuesti mässama hakata. Kaks aastat kestnud lahingutegevuse käigus korraldati rünnakuid piiriäärsete hõimude vastu, kes võisid provintse ohustada. Tungiti sügavamale Germaaniasse ning toodi tagasi Varuse lüüa-saamisest saadik Germaanias olnud leegionäride säilmed ja leegionite lipud.¹³⁶ Kui Tiberius oli veendunud, et Rooma prestiiž Germaania piiril oli taastatud, kutsus ta Germanicuse Rooma tagasi.¹³⁷ Aastal 16 käskis Tiberius rahu sõlmida ja väed Germaaniast välja tuua.¹³⁸ Edasine lahingutegevus oleks olnud kasutu, kuna piiritaguste alade hõivamine oleks olnud vastuolus Augustuse poliitikaga ning sõjategevus oleks osutunud liigselt kulukaks.¹³⁹

Peamiselt oli välisasjades vaja siiski tegeleda Partia ja Armeeniaga. Kaks aastat pärast Tiberiuse võimule-saamist tuli Partiast Rooma delegatsioon, mis soovis, et Roomas elav Vonones, kes oli endise kuninga Phraatese vanim poeg, saadetakse nendega kaasa, et ta pärast just lõppenud kodusõda Partia kuningaks kroonida. Tiberius nägi selles soovis talle tehtavat komplimenti ning saatis Vononese Partia poole teele enne veel tema varandust suurendades. Vonones kõrvaldati aga peagi Partia troonilt ning oli sunnitud pagema Armeeniasse ning asus seal vabaks jäänud troonile. Peagi hakkas aga Partia uus kuningas Artabanus tema positsiooni ohustama ning kuna Vononest kaitsesid Armeenias Rooma väed, otsustas Süüria asevalitseja Creticus Silanus ta arreteerida ja kohalt kõrvaldada, et hoida ära sõda partialastega. See oli probleem, mida Germanicus itta lahendada saadeti.¹⁴⁰ Armeeniasse jõudes seadis Germanicus troonile uue valitseja¹⁴¹ ning Paritaga sõbralike suhete hoidmiseks nõustus Vononese, kes nüüd asus Süürias, viima kõrvalasuvasse Cilicia provintsi.¹⁴²

Aastal 28 tekkis probleem friisialastega, kes elasid teisel pool Reini jõge. Olles tüdinenud liigsest andamikoormast, mida nad kandma pidid, otsustasid nad Rooma vägesid rünnata ja ennast kohustusest vabastada. Kuna kohapeal ei olnud piisavalt vägesid, mis oleksid suutnud friisialasi kontrolli all hoida, hukkus kokkupõrgetes üle

---

¹³⁶ Tacit. Ann. 1.61

¹³⁷ Scullard, lk 229

¹³⁸ Tacit. Ann. 2.26

¹³⁹ Scullard, lk 229

¹⁴⁰ Tacit. Ann. 2.1-4

¹⁴¹ Tacit. Ann. 2.56

¹⁴² Tacit. Ann. 2.58

tuhande Rooma sõduri, kuid vaenlase tungimine üle jõe suudeti takistada. Kuna Tiberius oli selleks ajaks juba Caprile läinud ja ei usaldanud kedagi olukorraga tegelema, jäeti friislased uuesti allutamata.¹⁴³

Kaks aastat enne Tiberiuse surma tekkis taaskord probleem Partia ja Armeeniaga. Kuningas Artabanus oli seadnud Armeenia troonile oma soositu ja saatnud inimesi Süüriasse ja Ciliciasse, et sealt koguda kokku Vononese varandus, mis seal veel asus. Liskas ähvardas Artabanus vallutada endale alad, mis olid varem kuulunud Kyrosele ning hiljem Alexandrile.¹⁴⁴ Seetõttu oli salaja Rooma saabunud saatkond partialasi, kes soovisid endaga kaasa viia kuningas Phraatese teist poega, kes Roomas elas, ning seada ta Artabanuse asemel troonile ja hoida nii rahu kahe riigi vahel. Tiberius, nähes võimalust lahendada olukord ilma sõjata, jäi plaaniga nõusse. Kuigi esialgne plaan kukkus läbi, valis Tiberius uued kandidaadid nii Artabanuse konkurendiks kui ka Armeenia kuninga kohale ning määras Lucius Vitelliuse Süüria asevalitsejaks ja idas tekkinud probleemi lahendama.¹⁴⁵ Artabanus tungis oma vägedega Armeeniasse, kuid pidi taganema, kui Vitellius lasi liikvele kuulujutu, et kavatseb Mesopotaamiasse tungida. Partialaste hulgas puhkenud rahutuste tõttu kõrvaldati Artabanus võimult ja Tiridates, kes oli Tiberiuse poolt saadetud Artabanuse asenduseks, seati troonile.¹⁴⁶

Nagu Tiberiusele omane, soovis ta parema meelega hoiduda sõjalistest konfliktidest ja lahendada tekkinud probleemid diplomaatia teel. Valitsuse alguses tekkinud konflikti germaanlastega lasi ta lõpetada kohe, kui oli veendunud, et nendest ei ole enam ohtu ja edasine lahingutegevus ei tasu ennast ära. Suhetes Partiaga, kellega konkureeriti võimu üle Armeenias hoiti võimalikult häid suhteid ning Roomas kasvanud valitsejate seadmine Partia troonile andis suurepärase võimaluse sõbralike suhete jätkamiseks. Sõjalisest kokkupõrkest hoiduti ning parema meelega toetas Tiberius neid, kes iseseisvalt Partia vastu seisavad. Nii hoidis ta Rooma väed sõjast eemal ning tegi kõik, mis võimalik, et tagada rahu ja stabiilsus suhetes suurvõimuga Rooma piiride taga. Talle omaselt pidas ta targemaks hoida rahu, mitte ajada taga kuulsust vallutuste läbi,

---

¹⁴³ Tacit. Ann. 4.72-74

¹⁴⁴ Tacit. Ann. 6.31

¹⁴⁵ Tacit. Ann. 6.32

¹⁴⁶ Tacit. Ann. 6.36-37

mis oleks läinud maksma suurel hulgal raha ja inimesi ning oli ka Augustuse poolt testamendis keelatud.

Kohtuprotsessid

Kohtuprotsessid majesteedi solvamise pärast ei olnud tundmatud juba Augustuse ajal, kes oli ise seadust muutnud, et saaks süüdistada ka neid, kes olid midagi soovimatut lausunud.¹⁴⁷ Sellegipoolest ei tähistanud see siis veel seaduse laiaulatuslikku kasutamist ning süüdistuse eest olid kohtu all ainult vähesed. Ühte neist oli kohtu ees süüdistanud nooruspõlves Tiberius ise.¹⁴⁸ Võimule saades oli Tiberius süüdistuste esitamisega samuti tagasihoidlik ning oli parema meelega valmis kohtualuseid majesteedi solvamise süüdistusest säästma, kui neid süüdistati ka muudes asjades. Süüdistused solvangus ja riigireetmises hakkasid sagenema aga pärast Germanicuse surma ning pärast Drususe surma aastal 23 esitati süüdistusi igal aastal kuni saavutasid lõpuks ulatuse, kus ükski Rooma tähtsamatest kodanikest ei saanud ennast turvalisena tunda.¹⁴⁹ Tegutsesid professionaalsed süüdistajad ning inimesed ise, lootes teistest ette jõuda, esitasid kaebusi kõigi suhtes, kes midagi küsitavat olid teinud soovides nii ise kasu saada ja karmist saatusest pääseda.¹⁵⁰ Esimene süüdistus majesteedi solvamises Tiberiuse valitsusajal esitati aasta pärast tema võimule tulekut. Faianuset ja Rubiruset, kes oli mõlemad ratsaniku-seisusest, süüdistati Augustuse pühaduse rikkumises. Tiberius, kes pidas viisi, kuidas Augustust olevat solvatud, liiga tühisteks, keelas meeste kohtu alla saatmise.¹⁵¹ Varsti peale seda esitati kaebus Bitüünia asevalitseja Granius Marcelluse vastu. Ta olevat teinud halvustavaid märkusi Tiberiuse kohta ning asetanud enda kaju poodiumil kõrgemale, kui Caesarite omad. Samuti olevat ta vahetanud ära Tiberiuse ja Augustuse kujude pead. Viimase süüdistuse tõttu läks Tiberius väga endast välja ning ütles, et osaleb hääletusel, kus otsustatakse, kas mees on süüdi või mitte. Gnaeus Piso ütles aga keisrile, et too peaks esimesena hääletama, et teised kogemata tema otsuse vastu ei astuks, ning soovimata Marcelluse süüdimõistmist enda peale võtta, otsustas

---

¹⁴⁷ Tacit. Ann. 1.72

¹⁴⁸ Suet. Tib. 8

¹⁴⁹ Tacit. Ann. 1.73

¹⁵⁰ Cassius Dio, 58.14

¹⁵¹ Tacit. Ann. 1.73

Tiberius mehe õigeks mõista.¹⁵² Aastal 17 toodi kohtu ette Augustuse õe-tütar Appuleia Varilla, keda süüdistati abielurikkumises ja Augustuse, Tiberiuse ja Livia laimamises. Abielurikkumise eest mõisteti talle Julise seaduse alusel Roomast pagendamine ning tema armukesel keelati elada Itaalias ja Aafrikas. Majesteedi solvamises oli Tiberius nõus kuulama ainult süüdistusi, mis käisid Augustuse teotamise kohta. Enda kohta ei soovinud ta midagi kuulda ning palus senatit Livia nimel, et ka tema solvamises naist ei süüdistataks. Kuna tõendid Augustuse solvamise kohta olid ebapiisavad, vabastas Tiberius ta majesteedi solvamise süüdistustest.¹⁵³

Aastal 21 toimusid kohtuotsused Kreeta prokonsuli Caesius Cordiuse ja Makedooniast pärit üliku Antistus Vetuse üle. Esimesele esitati süüdistus väljapressimises, millele lisati veel riigireetmise süüdistus, ning teisele esitas pärast abielurikkumise süüdistusest vabanemist Tiberius ise riigireetmise süüdistuse, väites, et mees olevat Rhescuporisega Rooma vastu plaane haudunud. Karistuseks Vetus pagendati.¹⁵⁴ Aasta lõpus esitasid informaatorid süüdistuse Clutorius Priscuse vastu, kes oli kirjutanud poemi Germanicuse surma kohta ja saanud selle eest keisrilt auraha. Informaatorid ütlesid nüüd, et luuletus oli Drususe surma kohta, kes tollel hetkel haige oli. Kes luuletust varem kuulnud olid, ei julgenud mehe kaitseks välja astuda, ja kuna süüdistajatele anti suurem sõnaõigus, hääletati mehele karistuseks surmanuhtlus. Tiberius kiitis senatit otsuse eest, kuid oli pahane, et mees mõisteti surma kõigest oma sõnade eest. Selleks, et keiser saaks süüdistustega ise tutvuda, võeti vastu seadus, mis jättis kohtuotsuse väljakuulutamise ja karistuse täideviimise vahele üheksa päevase vaheaja.¹⁵⁵ Järgneval aastal toimus veel kohtuprotsesse provintside valitsejate üle, keda süüdistati väljapressimises, ning üht ratsanikku süüdistati Augustuse mälestuse rüvetamises.¹⁵⁶

Tiberiuse valitsusaja esimese üheksa aasta jooksul oli esitatud süüdistusi vähestele ning surmanuhtlus oli määratud vaid ühele ja sedagi Tiberius enda teadmata. Seejärel hakkas aga olukord muutuma ja Tiberius süüdistustesse palju karmimalt suhtuma.

---

¹⁵² Tacit. Ann. 1.74

¹⁵³ Tacit. Ann. 2.50

¹⁵⁴ Tacit. Ann. 3.38

¹⁵⁵ Tacit. Ann. 3.49-51

¹⁵⁶ Tacit. Ann. 3.66-70

Sellise muutuse põhjuseks oli pretoriaanide kohortide prefekt Lucius Aelius Seianus, kes, olles Tiberiusega tuttav juba aastaid, oli saavutanud keisri soosingu. Omades suurt mõjuvõimu pretoriaanide ja senati hulgas ning olles Tiberiuse poolt kutsutud „kaaslaseks tema vaevas“, kuna ta abistas teda riigitöös, hakkas Seianus looma plaani, kuidas ise pärast Tiberiust keisriks saada.¹⁵⁷

Olles mürgitamise teel kõrvaldanud Tiberiuse poja, hakkas ta plaanima Agrippina ja tema laste vastu.¹⁵⁸ Rääkides Tiberiusele, et riik on kodusõja lävel, sest inimesed on jagunenud keisri ja Agrippina toetajateks, ütles ta, et ainuke võimalus olukorda kontrolli all hoida on kõrvaldada mõned vastaste juhid. Sellel ettekäändel ründas Seianus süüdistustega Germanicuse endiseid kaaslaseid Gaius Siliust ja Titius Sabinust. Süüdistused olid mõlema jaoks surmavate tagajärgedega. Siliuse naine, Sosia Galla, oli Tiberiuse vastumeelne, kuna ta oli Agrippinale lähedane. Nii valitigi nemad esimesteks rünnaku ohvriteks.¹⁵⁹ Silius sooritas enesetapu, Sosia saadeti pagendusse. Siliuse maavaldustest eraldati kõik Augustuse poolt antud alad ning veerand allesjäänud aladest jagati süüdistajatele nagu seadus ette nägi ning ülejäänud Siliuse ja Sosia lastele.¹⁶⁰ Järgmisena esitati süüdistus Calpurnius PISOLE, kes olevat pidanud riigireetmisele õhutavaid vestlusi.¹⁶¹ Kohtu ette toodi ka kaks Tiberiuse vana sõpra, kuid neile keiser andestas nende kõrge ea tõttu. Kohe peale seda võeti vastu seadus, mis hakkas süüdistajatele riigikassast tasuma nende teenete eest. Tiberius ise kaitses otsust senatis tulihingeliselt.¹⁶² Publius Suillius pagendati saarele kuna, oli võtnud kohtuistungil altkäemaksu, ning Catus Firmius eemaldati senatist.¹⁶³

Aastal 25 esitasid Seianuse kliendid süüdistuse Cremutius Cordiusele, kuna ta oli välja andnud ajaloo kirjutise, kus nimetas Brutust ja Cassiust „viimasteks roomlasteks“. Pärast enda kaitseks kõne pidamist teades, et teda ootab surmamõistev otsus, näljutas ta ennast surnuks.¹⁶⁴ Aasta hiljem esitati süüdistus Agrippina nõole, Claudia Pulchrale,

---

¹⁵⁷ Tacit. Ann. 4.1-2

¹⁵⁸ Tacit. Ann. 4.12

¹⁵⁹ Tacit. Ann. 4.17-18

¹⁶⁰ Tacit. Ann. 4.19-20

¹⁶¹ Tacit. Ann. 4.21

¹⁶² Tacit. Ann. 4.29-30

¹⁶³ Tacit. Ann. 4.31

¹⁶⁴ Tacit. Ann. 4.34-35

keda süüdistati abielurikkumises ja keisri ründamises mürgi ja needustega. Pulchra ja Furnius, kes olevat tema armuke, mõisteti süüdi.¹⁶⁵

Aastaks 27 oli Tiberius ennast Capril sisse seadnud ning Seianus hakkas Roomas avalikult Agrippina ja Nero vastu tegutsema. Järgmine aasta algas Titius Sabinuse vangistamisega. Mees oli viimane Germanicuse sõber, kes Agrippina ja Neroga veel suhtles, ning Seianuse heaks töötavad ametnikud esitasid tema vastu kaebused. Mehed seadsid talle lõksu, ärgitades meest avameelselt rääkima, mida ta keisrist arvab. Tiberius saatis Rooma kirja, kus süüdistas Sabinust tema elu kallale kippumises ja lasi mehe hukata.¹⁶⁶ Pärast Livia surma aastal 29 asusid Seianus ja Tiberius Agrippinat ja Nerot ründama.¹⁶⁷ Seianuse alluvuses töötavad inimesed üritasid neid veenda, et nad põgeneksid Roomast Germaania leegionite juurest, otsiksid kaitset Augustuse kujude juurest või paluksid rahva ja senati abi. Nero ja Agrippina keeldusid sellisest teguviisist, kuid neid süüdistati hiljem kõige selle plaanimises.¹⁶⁸ Lisaks süüdistati Nerot armuafäärides noorte meestega ja lõbujanulisuses ning Agrippinat ülbes keelekasutuses ja distsiplineerimatus käitumises.¹⁶⁹ Karistuseks määrati neile pagendus.

Järgmisel aastal esitati süüdistus Asinius Gallusele, keda Tiberius ei olnud valitsusaja algusest saadik sallinud. Mees oli abiellunud Vipsaniaga, Tiberiuse esimese naisega, ning oli liialt ambitsioonikas. Soovimata meest liiga kiiresti tappa, andis ta Galluse magistraatide valve alla, kes pidid kandma hoolt, et mees elus püsiks. Tal ei lubatud kellegagi kohtuda ning talle anti piisavalt süüa, et see hoidis teda elus, kuid ei andnud piisavalt jõudu millegi tegemiseks. Üht oma vangistatud kaaslast ei olnud Tiberius nõus hukkama, öeldes, et ei ole temaga veel rahu sõlminud. Syriacus, kes ei olnud ühtegi kuritegu korda saatnud ega oldud talle ka süüdistuse esitatud hukati, sest ta oli Galluse sõber.¹⁷⁰ Seejärel esitas Seianus valesüüdistuse Drususele, Germanicuse pojale, ning Tiberius lasi ta vangistada.¹⁷¹ Süüdistatuna majasteedi solvamises sooritas Gaius Fufius Geminus enesetapu ning tema naine tappis ennast senatikojas pistodaga, mille ta oli

---

¹⁶⁵ Tacit. Ann. 4.52

¹⁶⁶ Tacit. Ann. 4.68-70

¹⁶⁷ Tacit. Ann. 5.3

¹⁶⁸ Tacit. Ann. 4.67

¹⁶⁹ Tacit. Ann. 5.3

¹⁷⁰ Cassius Dio, 58.3

¹⁷¹ Samas

salaja kaasa toonud. Peale seda lasi Tiberius hukata Mucia, tema abikaasa ja nende kaks tütart, kuna nad olid olnud Tiberiuse ema sõbrad.¹⁷²

Capril oli Tiberiuse elu peaaegu täielikult Seianuse kontrolli all. Tiberiuse juurde lubati ainult neid, kellel Seianus lubas tulla, ning Tiberiuseni jõudsid ainult need sõnumid Roomas toimuvast, mis Seianusele sobisid. Keisri ihukaitsjad ja sõbrad kandsid kõik Tiberiuse teod Seianusele ette, samal ajal kui Tiberius ise ei teadnud Seianuse tegevusest midagi.¹⁷³ Roomas oli Seianus austatud kõigi suursugusemate kodanike poolt ning teda kohelda nagu oleks tema keiser olnud ja Tiberius kõigest tühine saare valitseja.¹⁷⁴ Saades Seianuse tegevusest teada, hakkas Tiberius kartma, et senat võib ta keisriks nimetada, ja hakkas looma plaani, kuidas Seianus kõrvaldada. Kuna senat ja sõjavägi olid Seianuse poolel, kasutas Tiberius Gaiust, Germanicuse poega, kes temaga koos Capril oli, et saada endale rahva poolehoid.¹⁷⁵ Ta hakkas Rooma saatma kirju, kus ta kord kiitis Seianust ja siis lubas jälle tema sõprusest lahti öelda. Seianuse sõpradest osasid hakkas ta enda sõpradeks pidama ja teisi süüdistama. Lisaks mainis ta kord kirjades, et naaseb peagi Rooma ja järgmises väitis, et on kohe suremas. Nii olid Seianus ja senat ärevuses ning teadmatuses Tiberiuse tegelikest kavatsustest. Seianusel ei olnud piisavalt põhjust üritada läbi viia riigipööret ja samal ajal hakkasid inimesed temast eemale hoida.¹⁷⁶ Olles veendunud, et Seianuse positsioon on piisavalt nõrgenenud, teatas Tiberius, et kavatseb Seianuse nimetada konsuliks ja anda talle tribuuni võim. Samal ajal saatis ta Naevius Sertorius Macro, kes oli määratud keisri ihukaitsse juhiks, koos Seianuse vastaste käsklustega Rooma. Järgmisel päeval pärast Rooma jõudmist viis Macro Seianuse senatikambrisse, kus loeti ette Tiberiuse kiri, kus kirjeldati Seianuse väärtegusid, kuid mis ei määranud teda surma. Selle asemel Seianus vangistati, kuid nähes rahutusi, mis üle Rooma olid puhkenud pärast Seianuse kuritegude avalikuks tulemist, mõistsid senaatorid Seianuse surma. Seianuse lapsed hukati samuti, kuid tema naist Apicatat surma ei mõistetud. Pärast oma laste surnukehade nägemist tõmbus naine avalikkusest eemale, kirjutas Tiberiusele kirja, kus

---

¹⁷² Cassius Dio, 58.4

¹⁷³ Samas

¹⁷⁴ Cassius Dio, 58.5

¹⁷⁵ Cassius Dio, 58.8

¹⁷⁶ Cassius Dio, 58.6-8

süüdistas Drususe surmas Drususe abikaasat Livillat, ning pärast kirja teele saatmist sooritas enesetapu. Kui Tiberius oli kindlaks teinud, et kirja sisu vastab tõele, lasi ta hukata Livilla ja kõik teised kirjas mainitud.¹⁷⁷

Põhjuseid, miks Seianus suutis keisri üle sellise mõjuvõimu saavutada, on mitmeid. Osaliselt oli see tingitud asjaolust, et Tiberius ei suutnud luua lähedasi suhteid suure kogukonnaga ning senati ja perekonna liikmetega olid tema suhted samuti pingestatud. Võimule saades oli ta viiekümnendates elusaastates ja ajaks, kui otsustas Roomast lahkuda juba kuuekümnendate keskpaigas. Kõrge ea tõttu nägi ta, kuidas tema vanad sõbrad surema hakkasid ning ta ise jäi üha rohkem eraldatuks. Nii tuli Tiberiusel hakata rohkem usaldama Seianust, kellega ta oli valitsuse algusest saadik koos töötanud ja kes oli ennast näidanud võimeka ametnikuna, kuid ei lasknud ennast senaatorite kombel kontrollida.¹⁷⁸ Muutudes vananeva keisri jaoks üha tähtsamaks abiliseks riigitoos, oli Seianusel võimalik kasutada oma mõjuvõimu, et eemaldada endale kahjulikud inimesed ja asuda positsioonile, kus ta võiks ise tulevikus keisriks saada.

Nüüd, kui Macro Tiberiuse peamise abilisenä Roomas oli, saavutasid kohtuprotsessid suurema ulatuse kui varem. Kõik Seianuse sugulased, kaaslased ja need, kes olid temaga lähemalt läbi käinud, toodi kohtu ette. Paljud, kes olid varem kohtu ees olnud ja õigeks mõistetud, toodi uuesti kohtusse ning mõisteti kuna nad olevat varem pääsenud ainult Seianuse mõjuvõimu tõttu. Kui mingit süüdistust ei leitud, piisas varajasemalt Seianuse sõbraks olemisest, et kohtualune süüdi mõista. Süüdistajateks olid samad mehed, kes olid varem Seianuse lähedale hoidnud ja teadsid hästi teisi, kes olid samuti käitunud, ning suutsid nad kergelt üles leida ja süüdi mõista. Nad lootsid teiste vastu tunnistades ennast päästa ning saada raha ja tiitleid, kuid nende lootused ei täitunud. Nad olid süüdi samades asjades, milles teisi süüdistasid ja hävisid ka ise, osalt nendel süüdistustel, osalt sõprade poolt reedetuna.¹⁷⁹ Osad süüdistatud ei ilmunud ka kohtu ette selleks, et tagada oma lastele vara pärimine. Paljude vara, kes enne kohtuprotsessi vabatahtlikult surid, jäi puutumata. Nii muutis Tiberius inimesed ise eneste mõrvariteks, et nende tapmise süüdistustest pääseda.¹⁸⁰ Soovist lükata süü hukkamiste eest teiste

---

¹⁷⁷ Cassius Dio, 58.9-11

¹⁷⁸ Shotter, lk 48

¹⁷⁹ Cassius Dio, 58.14

¹⁸⁰ Cassius Dio, 58.15

kaela lasi Tiberius saata süüdistused senatisse ja senaatorid pidid surmaotsuse välja kuulutama. Nii sai inimestele ajal kui nad teineteise käe läbi hukkusid selgeks, et nende varajasemad hädad olid olnud sama palju Tiberiuse kui Seianuse süü. Kõik, kes olid varem teisi süüdistanud, toodi nüüd ise kohtu ette, need, kes olid teiste vastu tunnistanud, olid nüüd ise süüdlase pingis ja need, kes olid teisi surma mõistnud, määrati nüüd ise surma. Tiberius ei säästnud kedagi, vaid kasutas kõiki inimesi üksteise vastu ning seetõttu ei saanud keegi sõbra ustavuse peale loota. Lõpuks otsustas ta mitte süüdistada neid, kes soovivad Seianust leinata, keelates samuti teistel nende leinamist takistada, kuid ta ei jäänud selle otsuse juurde ning otsustas peagi karistada kõiki, kes olid sel viisil Seianust austanud. Karistuse põhjuseks toodi erinevaid alusetuid süüdistusi, peamiseks millede hulgast oli, et nad olid tapnud oma lähima naissoost sugulase.¹⁸¹

Tiberiuse valitsuse viimased viis aastat nägid Macro juhtimisel korraldatud puhastusi Rooma riigiaparaadis. Paljud, kellele esitati kohtukutse, või kes uskusid, et nad mõistetakse surma, sooritasid enesetapu. Samas leidis ka küllalt neid, kelle karistus piirdus pagendusega ja mõned ka vabastati süüdistusest, kas Tiberiuse enda käsul või seetõttu, et suutsid luua piisavalt hea kaitse. Marcus Terentius pidas enda kaitseks kõne, kus väitis, et ta ei ole Seianuse sõbraks olemises eksinud rohkem, kui Tiberius, kes meest usaldas, ning kui tema süüdi mõistetakse, peaks ka Tiberius süüdi olema. Selle peale mõisteti Terentius õigeks ja tema süüdistajaid karistati pagenduse ja surmaga.¹⁸² Kõige verisemaks kujunes aasta 33, kui Tiberius lasi hukata kõik, kes olid süüdistatud Seianuse kaasosalisteks olemises.¹⁸³ Nii hukati ühe päevaga kakskümmend inimest, kelle hulgas oli ka naise ja lapsi.¹⁸⁴

Samal aastal suri nälga ka Asinius Gallus, keda Tiberius oli magistraatide valve alla hoidnud. Näljasurma surid Drusus ja Agrippina ning Tiberiuse sõber Cocceius Nerva. Viimane neist näljutas ennast surnuks, sest ei talunud enam Tiberiuse käitumist ja hoolimata sellest, et Tiberius palus tal midagi süüa, soovis surra enne, kui talle mõni

---

¹⁸¹ Cassius Dio, 58.16

¹⁸² Tacit. Ann. 6.8-9

¹⁸³ Tacit. Ann. 6.19

¹⁸⁴ Suet. Tib. 61

valesüüdistus esitatakse. Peale seda suri ka Plancina,¹⁸⁵ keda Tiberius oli seni säästnud, et Agrippinale tema surmaga mitte rõõmu valmistada.¹⁸⁶ Hispaania rikkaimat meest Sextus Mariust süüdistati verepilastuslikes suhetes oma tütreaga ning heideti Tarpeiuse kaljult alla. Tema kulla- ja hõbeda-kaevandused, mis olid riigi poolt konfiskeeritud, võttis Tiberius endale.¹⁸⁷ Antud juhul tundub, et Tiberius üritas tegeleda kahe probleemiga korraga. Aastal 33, kui Mariusele süüdistus esitati, tuli keisril tegeleda ka eespool mainitud majanduskriisiga, kus Tiberius pidi andma pankadele sada miljonit sestertsi, et tagada piisava vaba raha olemasolu, et inimesed saaksid oma võlad tasutada. Seega oli kaevanduste konfiskeerimine tingitud hetke vajadusest, mitte keisri isiklikust ahnusest.¹⁸⁸

Süüdistuste jaoks ülestunnistuste saamiseks kasutas Macro piinamist ning saades nii kinnitust kõige kohta,¹⁸⁹ mida soovis kuulda, kasutas ta olukorda enda positsiooni tugevdamiseks, kõrvaldades riigireetmissüüdistustega talle ebameeldivaid isikuid.¹⁹⁰ Näide selle kohta tuli Tiberiuse valitsuse viimasel aastal, kui Macro oli pannud kokku süüdistused meeste vastu, kellega tal endal konflikt oli, kuid tal ei olnud Tiberiuse kirja, mis neid süüdi oleks mõistnud.¹⁹¹ Edasised hukkamised olevat ära hoitud astroloog Thrasylluse tegudega.¹⁹² Thrasyllus oli Tiberiusega koos Rhodosel olnud ja tema ennustusi oli Tiberius kogu oma valitsusaja kuulnud.¹⁹³ Nüüd ennustas ta keisrile, et keisril on veel jäänud elada kümme aastat ja kuna Thrasyllus oli enda surma kuupäeva välja arvestades täpne olnud jäi Tiberius teda uskuma. Ta lükkas uute süüdistuste esitamise edasi, kuna arvas, et tal on veel pikalt aega kõigega tegelemiseks.¹⁹⁴ Thrasylluse vahele segamiseta oleksid uute süüdistuste esitamine ilmselt jätkunud, kuna Macro, kes Roomas süüdistuste kogumisega tegeles, oli endale võimu

---

¹⁸⁵ Tacit. Ann. 6.26

¹⁸⁶ Cassius Dio, 58.22

¹⁸⁷ Tacit. Ann. 6.19

¹⁸⁸ Levick, lk 104

¹⁸⁹ Cassius Dio, 58.24

¹⁹⁰ Tacit. Ann. 6.29

¹⁹¹ Tacit. Ann. 6.47

¹⁹² Cassius Dio, 58.27

¹⁹³ Shotter, 67

¹⁹⁴ Cassius Dio, 58.27

kindlustamisel julmem, kui oli olnud Seianus,¹⁹⁵ kelle manipulatsioonide läbi paljud oma otsa leidsid, nende hulgas ka potentsiaalsed troonipärijad.

Kohtuprotsessid, mille käigus paljud tuntud ja suursugused inimesed, kas surid või pagendati, ning mis andsid Tiberiusele türanliku ja julma valitseja kuulsuse, kasvasid oma mastaabilt kogu valitsusaja jooksul. Tiberius, kes oli õnnetul kombel määratud olema pidevalt kellegi mõjuvõimu all, oli manipuleeritud kasutama oma võimu nende vastu, keda väideti talle ohtlikud olevat. Kohtuprotsessid muutusid inimeste jaoks eriti vastumeelskes ka toimunud seaduse muudatuste tõttu. Vabariigi ajal määrati surmanuhtlust ainult orjadele ja mittekodanikele. Rooma kodanikel lubati selle asemel pagendusse minna. Nüüd hukati senaatoreid, nende laibad visati rahva keskele ning seejärel veeti need konksudega Tiberisse. Vabariigi ajal oli selline käitumine ettekujuteldamatu.¹⁹⁶ Seianuse võimuperioodil langesid süüdistuste ohvriteks ka Augustuse lapselaps Agrippina ning tema pojad Nero ja Drusus. Agrippinaga polnud Tiberiusel kunagi häid suhteid olnud, kuid Nero ja Drusus olid Tiberiuse poolt arvestatud kandidaatidena valitseja positsioonile. Sellest hoolimata surid nad kõik enneaegselt, kui neile oli määratud karistus erinevate seadusrikkumiste eest. Tiberius, kes oli varemgi tuntud julma ja karmina ning vananedes muutunud üha rohkem paranoiliseks, oli kergesti mõjutatav esitamaks süüdistust ka oma potentsiaalsetele pärijatele, kui väideti, et nad on talle ohtlikud. Seianus, kes üritas kindlustada endale keisripositsioon pärast Tiberiuse surma, hukati, kui tema plaanid välja tulid. Pärast seda, kui Tiberius sai teada, et Seianus, keda ta oli täielikult usaldanud, oli organiseerinud tema poja surma, hakkas ta karistama kõiki, keda ta pidas kuidagi sellega seotud olnuks. Sellel ajal suri ka Drusus, kes oli Seianusega koostööd teinud, kuid tema poolt esitatud süüdistuste tõttu ka vangi mõistetud. Kuna Tiberiuse silmis oli Drusus samamoodi teda reetnud nagu Seianus, ei olnud tema surmal keisrile ka suuremat mõju. Seianuse kõrvaldamisega sai vabaks jäänud positsioonile Macro, kes hakkas läbi viima Seianuse kaasosaliste välja otsimist ja karistamist kindlustades samal ajal endale võimupositsiooni. Nii oli Tiberius muutunud sõltuvaks teisest võimuahnest mehest, kes Seianuse kaasosalistega koos kõrvaldas ka enda vastaseid võimule saamiseks, ning üha

---

¹⁹⁵ Tacit. Ann. 6.48

¹⁹⁶ MacKay, lk 196

uute Macro poolt esile toodud vastaste kõrvaldamisega kindlustus rahva hulgas ka kujutus vanast ja kibestunud Tiberiusest kui julmast ja türanlikust keisrist. Tiberiuse enda suurimaks süüks kohtuprotsesside juures võib pidada tema Roomast lahkumist. Keisri eemal viibimine muutis süüdistajate tegevuse lihtsaks. Nad kasutasid süüdistusi majasteedi solvamises, et kõrvaldada oma poliitlised vastased ja nende arvelt ennast rikastada. Süüdistatud kaotasid keisri poolehoiu ja oma koha avalikus elus ning avasid seeläbi tee neile, kes nad kõrvaldanud oli.¹⁹⁷

Capril veedetud aeg ja viimased aastad võimul

Valitsusaja kaheteistkümnendal aastal, olles nüüd 66 aastane, otsustas Tiberius teoks teha plaani, mille üle ta oli juba mõnda aega mõelnud. Ta lahkus Roomast ning suundus Kampaaniasse, tuues ettekäändeks kahe templi sisse õnnistamise, kuid tegelikult oli ta otsustanud Roomast jäädavalt lahkuda.¹⁹⁸ Nii nagu tema Rhodosele minekul 32 aastat varem, ei olnud ka seekordsel lahkumisel üht kindlat põhjust.

Seianus, kelle plaanidest oli Roomas üha rohkem rääkima hakatud, kartis, et need võivad ka Tiberiuse kõrvu jõuda ja soovis keisrit kuhugi kaugemale saata, kes kogu suhtlus valitsejaga peaks läbi tema käima. Ta hakkas Tiberiusele rääkima kui meeldiv oleks, kui oleks koht, kuhu saaks Roomast eemale minna, et seal lõõgastuda ja keiser peaks ainult kõige tähtsamate riigiasjadega tegelema.¹⁹⁹ Selline idee ei olnud vananevale keisrile sugugi vastumeelne. Selleks, et Roomas viibimine Tiberiusele vastumeelsemaks muuta, valis Seianus Votienus Motanuse kohtuasjal tunnistajaks ühe sõduri, kes Seianusele allus.²⁰⁰ Votienust süüdistati, et ta on teinud keisri kohta solvavaid märkusi, ja Aemilius, kes oli tunnistajaks kutsutud, luges senati ees ette kõik vead, mis keisril Votienuse meelest olid. Kuna kõik keisri kohta räägitu vastas tõele, läks Tiberius, kuuldes, kuidas temast selja taga räägitakse, väga endast välja ja lubas iga hinna eest ennast süüdistustest vabastada. Alles pärast pikka sõprade ja senaatorite poolset palumist suutis ta enesevalitsuse taastada.²⁰¹

---

¹⁹⁷ The Cambridge Ancient History, lk 219

¹⁹⁸ Tacit. Ann. 4.57

¹⁹⁹ Tacit. Ann. 4.41

²⁰⁰ Shotter, lk 51

²⁰¹ Tacit. Ann. 4.42

Livia suur mõjuvõim Rooma eliidi hulgas ja sekkumine riigiasjadesse oli Tiberiusele tülikas olnud võimule saamisest saadik. Olles keisriks saanud ema mõjutuste tõttu, ei olnud ta ka valmis Liviast avalikust elust täielikult eemaldama. Aastatepikkune jagelemine selle üle, kui suur sõnaõigus peaks Livial, kes soovis Tiberiusega vähemalt võrdset võimu, valitsusajades olema, muutis Roomas viibimise ja riigiasjadega tegelemise Tiberiuse jaoks veelgi vastumeelsemaks.²⁰² Keiser oli ka juba vanuses, kus senaatorid said hakata ootama avalikust elust lahkumist ning puhkust riigitööst. Temal sellist võimalust ei olnud. Selle asemel pidi ta edasi täitma Augustuselt päritud kohustusi.²⁰³ Nii otsustas Tiberius riigitööst väsinult Roomast lahkuda. Põhjendus, mis oli seekordse lahkumise puhul usutatavam.

Roomast lahkudes võttis Tiberius endaga kaasa väikese saatkonna. Peale Seianuse kuulusid sinna veel kaks Tiberiuse vana sõpra Cocceius Nerva ja Curtius Atticus, väike grupp haritlasi, kellega vestlemine pidi keisrile meelelahutuseks olema, ning astroloog Thrasyllus, kes oli Tiberiust ka Rhodosel saatnud.²⁰⁴ Reis, mis pidi algselt olema puhkuseks, kujunes aga palju kahjulikumaks, kui keisri Roomas viibimine. Varem riigitöökulunud tähelepanu oli nüüd Seianuse poolt suunatud süüdistustega tegelemisele ning kuna suhtlus Tiberiuse ja pealinna vahel käis läbi Seianuse jäi inimestele mulje, et kõik halvad otsused, mis vastu võeti olid tehtud keisri eestvedamisel. Riigi jaoks oli kahjulik ka asjaolu, et esimest korda pärast Augustuse võimule tulekut oli keiser pikalt Roomast eemal ning ei juhtinud senatit, mis oli muutunud valitsejast sõltuvaks.²⁰⁵ Seega on lihtne näha, miks riigi juhtkond hakkas Roomas koonduma ümber Seianuse, kes hakkas saama üha rohkem volitusi riigiasjadega tegelemiseks.

Capril olevat esile tulnud Tiberiuse erinevad pahed, mida ta varjata üritas. Levisid jutud, kuidas tema vägivaldne loomus oli ilma piiranguteta esile tulnud ja inimesi hukati ja piinati küllaltki uuenduslikel meetoditel.²⁰⁶ Oma seksuaalsete ihade rahuldamiseks toodi talle kõikjalt saarelt mõlemast soost noorukeid, kes talle meeldida võiksid, ning

---

²⁰² Tacit. Ann. 4.57

²⁰³ The Cambridge Ancient History, lk 214

²⁰⁴ Shotter, lk 67

²⁰⁵ Shotter, lk 68-69

²⁰⁶ Suet. Tib. 60, 62

need, kes üritasid seda takistada, anti orjadele endi rahuldamiseks.²⁰⁷ Tiberiuse mainet olevat kahjustanud veel ka orgiad, mida ta kõrgest soost meeste ja naistega pidas.²⁰⁸ Ei ole põhjust uskuda, et neis juttudes eriti tõde oleks. Kõik need lood käivad perioodi kohta, kui keiser oli Roomast lahkunud ja käimas olid kohtuprotsessid majesteedi solvamise pärast. Tiberius ei olnud rahva seas kunagi populaarne olnud ja kujunenud hirmu ja vihkamise õhkkonnas olid jutud eraklikust keisrist kerged tekkima ning olid ainukeseks meetodiks, kuidas teda vastu rünnata. Tiberius oli lähenemas seitsmekümnendale eluaastale ja viibis Capril koos haritlastest kaaslastega. Iseloomult oli ta alati olnud kinnine, jättes mulje endast kui kahepalgelisest inimesest. Olles seni tagasihoidlikku elu elanud ja tegelenud parema meelega teadustegevusega, on raske uskuda, et vanaduses tema iseloom nii radikaalselt muutus ning esile kerkisid pahed, millega kirjeldatakse hiljem valitsenud halbaid keisreid.

Muutused Tiberiuse iseloomus siiski toimusid. Tema tujud olid elu viimastel aastatel muutunud eriti kõikuvateks, vaheldudes päevast päeva ja tehes tema teod ettearvamatuks.²⁰⁹ Selline käitumine tuli hästi nähtavale, kui Tiberius lubas esialgu nendel, kes kes soovivad, Seianust leinata ning seejärel karistas paljusid neist, tuues ettekäändeks väljamõeldud süüdistused.²¹⁰ Nendel aastatel surid ka Tiberiuse viimased sõbrad, kellega ta oli koos töötanud juba enne võimule tulekut, ning Cocceius Nerva sooritas enesetapu pärast seda, kui Tiberiuse käitumine oli eriti vastumeelseks muutunud.²¹¹

Riigiasjadega suutis keiser tegeleda efektiivselt elu lõpuni. Idas tekkinud olukord lahendati ilma sõjata ning õnnetuste leevendamiseks jagas ta toetusi. Üks probleem, millele tuli veel lahendus, leida oli järgmise valitseja määramine. Ainukesed, kelle vahel valida, olid Caligula ja Tiberius Gemellus, keisri lapselaps. Claudiuse, keda Tiberius küll hindas, jättis ta kõrvale mehe puuete pärast. Aastal 33 määrati Caligula kvestoriks ja talle anti preestri ametikoht. Sellega näitas Tiberius tema eelistamist Gemellusele, kes oli Caligulast noorem. Tulevase valitseja pahed ei olnud Tiberiusele tundmatud ning ta

---

²⁰⁷ Tacit. Ann. 6.6.1

²⁰⁸ Cassius Dio, 58.22

²⁰⁹ Tacit. Ann. 6.20

²¹⁰ Cassius Dio, 58.16

²¹¹ Tacit. Ann. 6.26

väitis isegi, et kasvatab madu Rooma rahvale. Caligula eelistamine võis tulla soovist hoida kinni Augustuse mälestusest ning seada võimule viimane Augustuse meessoost järeltulija.²¹²

Tiberius suri 16 märtsil aastal 37 olles 77 aastane. Neli aastat varem oli ta mandrile naasnud, kuid otsustas nüüd Caprile tagasi pöörduda. Teel sinna ta haigestus ning jäi pidama ühte Misenumis asuvasse villasse, kus ta suri. Tiberiuse surma kohta on mitmeid versioone, mis räägivad, kuidas Gaius ja Macro ta tapsid ja eemaldasid tema sõrmest keisri sõrmuse kui Tiberius juba väga nõrk oli. Tegelik sündmuste käik, mille Suetonius Senecale viidates esitab, oli neist lugudest ilmselt erinev, kuid selline, mis legendidele ainekandis.²¹³ Seneca kirjutab, et voodis lamades võttis Tiberius ise endal sõrmuse sõrmest nagu sooviks ta seda kellelegi anda, kuid pani selle siis sõrme tagasi ja pigistas käe rusikasse. Ta jäi pikaks ajaks voodisse lamama, kuid seejärel hüüdis teenri järele. Pärase seda, kui ta vastust ei saanud tõusis ta voodist, kuid langes siis jõuetuna põrandale ning suri.²¹⁴

Kui uudis surmast Rooma jõudis kogunesid inimesed rõõmust tänavale ja hõiskasid: „Tiberius Tiberisse“. Nad esitasid palveid, et Tibriuse hing jõuaks neetute hulka, ning soovitasid, et tema keha heidetaks Leinatrepile, nagu oli tehtud tema ajal hukatutega. Inimeste viha suurendas ka asjaolu, et samal päeval oli hukatud osa süüdimõistetutest, kuna vajalik ajaperiood süüdi mõistmise ja hukkamise oli möödunud. Gaiust, kes oleks võinud käskluse tühistada, ei olnud Roomas, ja sõdurid täitsid neile antud käsku. Tiberiuse surnukeha toodi Rooma ning talle määrati riiklikud matused. Testamendis jättis ta raha peale Caligula ja Gemelluse veel pretoriaanidele, sõduritele, Vesta neitsitele, kvartalivanematele ja Rooma lihtrahvale. Augustusele omaks saanud austustest ja jumalaks kuulutamisest jäeti ta aga ilma.²¹⁵

Võrdlus „halbade“ keisritega

Nagu eelnevalt nägime jagunes Tiberiuse valitsusaeg erinevateks etappideks, kus ta valitses alguses demokraatlikumalt ja aja jooksul langes türanniasse. Antiikautorid

---

²¹² Seager, lk 205-206

²¹³ Seager, lk 207

²¹⁴ Suet. Tib. 73

²¹⁵ Seager, lk 207-208

kujutavad teda halva valitsejana, kes põhjustas roomlastele palju kannatusi ja sarnaneb oma julmuse ja hoolimatusega „halbadele“ keisritele. Kuigi ei saa väita, et Tiberiuse valitsus ei muutunud aja jooksul paranoiliseks vaenlaste taga-ajamiseks, mis erines tunduvalt Augustuse rahulikust ja stabiilsest perioodist, oli Tiberius valitsusaja lõpuni huvitatud impeeriumis korra hoidmisest. Provintse hoiti sellise maksumäära all, mis tagas seal stabiilsuse. Asevalitsejatel ei lastud ahneteks muutuda. Välispoliitikas oli esikohal rahu hoidmine. Järglast määrates eelistas Tiberius Gemellusele ja Claudiussele, keda ta pärijatena arvestas, Gaiust, teades väga hästi, milline oli noormehe iseloom. Sellegi otsusega, mis kujunes hiljem katastroofiliseks, tahtis Tiberius hoida ära laiemat konflikti erinevate gruppide vahel, kes võimu endale sooviksid. Alljärgnevalt võrdlen Tiberiust ja tema valitsusaega Caligula, Nero, Domitianuse ja Commoduse omadega, kes on tuntud halvad valitsejad ja uurin, kas Tiberiust võiks oma pahedega nende hulka liigitada.

Caligula, Nero, Domitianus ja Commodus said kõik võimule noores eas olles alles teismelised või kahekümnendates eluaastates. Nad olid enamasti ilma kogemusteta riigiasjades ja nooruse tõttu ei olnud nad jõudnud teha kuulsusrikkaid tegusid. Nii oli nende üheks eesmärgiks enda kuulsuse tõstmine. Nad võtsid ette suuri ehitusprojekte, sõjalisi kampaaniaid ja lasid ennast ülistada, kas oma põlvnemise või saavutuste tõttu. Tulemuseks oli aga riigikassa tühjenemine, segadus majandusajades ja noorte keisrite suurushullustus, kuna neile tundus, et neile on kõik lubatud. Olles seeläbi kaotanud poolehoiu, kaotasid nad ka keisrivõimu ja elu.

Kõik neli eelpool nimetatud keisrit võtsid ette suurejoonelisi ehitusprojekte, mis olid riigikassale väga kulukad. Caligula lasi luua suurejoonelisi ehitisi nii meelelahutuseks kui ka enda ülistuseks.²¹⁶ Nero ja Domitianus lasid endile muude ehitustööde hulgas luua uued luksuslikud paleed²¹⁷ ning nii Commodus kui ka Nero soovisid pärast tulekahjut Rooma taasluua. Nero soovis linna pärast suurt tulekahjut Neropoliseks nimetada²¹⁸ ja Commodus nägi linna uue nimena Colonia Commodianat.²¹⁹ Suured

---

²¹⁶ Scarre, C. „Chronicle of the Roman Emperors: The Reign by Reign Record of the Rulers of Imperial Rome“, Thames & Hudson, London, 1995, lk 38-39

²¹⁷ Scarre, lk 59, 80

²¹⁸ Le Glay jt., lk 267

²¹⁹ Scarre, lk 124

ehitustööd, mida noored keisrid ette võtsid erines Tiberiuse valitsusajast, kes soovis enne kõike sujuvalt toimivat süsteemi. Ehitusprojektides oli ta nii tagasihoidlik, et ei lõpetanud isegi kahte alustatud ehitustööd. Enda suursuguse esile toomine ei olnud Tiberiuse jaoks samuti oluline.

Suursugused ehitustööd ja luksuslik eluviis tõi aga kaasa riigikassa kiire tühjenemise. Kuna ei Caligula, Nero, Domitianus ega Commodus olnud just tagasihoidliku elustiiliga valitsejad, tekkis neil vajadus leida kerge viis raha juurde saamiseks. Nii võtsid nad kasutusele meetodid, mis olid omased türannlikele valitsejatele. Caligula, kes oma teguviisidega on eriti kurikuulsaks saanud, ei kohkunud tagasi ühegi meetodi ees. Raha hakati juurde hankima uute maksude kehtestamisega, rikastel kodanikel kästi keiser oma pärijaks määrata ning alustati uuesti kohtuprotsessidega, kus inimesi süüdistati majasteedi solvamises. Tulemuseks olid mõrvad ja varade konfiskeerimine. Caligula kasutas kõiki meetodeid, et saada raha kätte nii Itaaliast kui ka provintsidest. Ta lasi hukata isegi Mauritaania kuninga, lootes seeläbi rikas piirkond endale allutada.²²⁰

Kohtuprotsesse ja varade konfiskeerist kasutasid ka teised keisrid. Nero kõrvaldas kohtuprotsessidega talle ebameeldivaks muutunud inimesed²²¹ ning konfiskeeris Aafrikas suured maavaldused ja tappis nende omanikud.²²² Samasugused meetmed kasutasid ka Domitianus²²³ ja Commodus, kelle puhul lisandel neile veel ametikohtade müük.²²⁴

Tiberius seevastu pidas eriti oluliseks, et riigi varakassa oleks pidevalt täis ning majanduslikud probleemid ei tekitaks raskusi riigijuhtimisel. Selle asemel, et erinevatest piirkondadest raha võimalikult palju kätte saada kandis Tiberius hoolt, et provintsid oleksid normaalse maksumäära all. Puhkenud eriolukordade ajal oli ta valmis piirkondi või inimesi rahaliselt toetama ning isegi maksudest vabastama, kui selleks põhjust oli. Kuigi kohtuprotsesse ja varade konfiskeerimisi toimus ka Tiberiuse valitsuse ajal, ei olnud need mõeldud keisri isikliku varanduse suurendamiseks. Varade konfiskeerimine oli karistuse üks aspekte ning raha läks enamasti süüdistajatele.

---

²²⁰ Boak, lk 293

²²¹ MacKay, lk 207

²²² Goodman, lk 59

²²³ Boak, lk 308

²²⁴ Le Glay jt., lk 349

Riigitöös olid Caligula, Nero, Domitianus ja Commodus seotud erineval määral. Nero ja Commodus, kes olid neljast kõige nooremad, jätsid riigiasjad valitsusaja alguses teiste hooleks. Nero asemel valitsesid Seneca ja Burrus, kes kandsid hoolt, et riigiasjad oleksid hästi korraldatud.²²⁵ Commodus seevastu jättis riigijuhtimise ametnike kätte, kelle peamiseks eemärgiks oli keisri vajaduste rahuldamiseks piisavalt raha leidmine. Samal ajal kasutasid mehed võimalust enda varanduse ja mõjuvõimu suurendamiseks.²²⁶ Vanemaks saades hakkasid mõlemad riigiasjades osalema, kuid ei pidanud impeeriumi juhtimist oma peamiseks ülesandeks.²²⁷ Caligula valitses samuti isepäiselt ning ei olnud valmis kuulama ei senatit ega rahvast. Peamiseks eesmärgiks pidas ta enda soovide rahuldamist.²²⁸ Domitianus suutis riiki efektiivselt hallata, kuid olles kassa kiiresti tühjendanud, pidi ta hakkama lisaraha hankima maksude tõstmise ja varade konfiskeerimise läbi.²²⁹ Suhted senatiga olid halvad kõigil valitsejatel. Kuna senaatorite hulka kuulusid Rooma rikkamad ja mõjuvõimsamad mehed, olid nad korruga rünnaku all kui potentsiaalsed vaenlased, kes tuli kõrvaldada, kui ka rikkamad kodanikud, kelle hävitamise läbi sai riigikassat täita.²³⁰

Kogenenud ametnikuna osales Tiberius riigitöös surmani. Aja möödudes tema tähelepanu valitsusajadele küll vähenes, kuid olulisemad probleemid jättis ta alati enda lahendada. Eesmärgiks oli riigis korra hoidmine ning selle tagamiseks üritas Tiberius teha senaatoritega niipalju koostööd kui võimalik. Sellest hoolimata ei kujunenud ka Tiberiuse suhe senati harmooniliseks. Siin esineb ka üks sarnasusi Tiberiuse ja teiste „halbade“ keisritega. Aja möödudes hakkas keiser senatit oma vaenlasena nägema, mis tõi lõpuks kaasa ka nende vastu suunatud kohtuprotsessid. Selle vastasseisu tõttu jäi Tiberius mäletatuks halva keisrina, kuid samas ei olnud tema eesmärgiks olla absoluutne valitseja.

Kõige suurem erinevus Caligula, Nero, Domitianuse, Commoduse ja Tiberiuse vahel tuleb välja tiitlites, mida nad endale soovisid. Caligula ja Commodus lasid ennast

---

²²⁵ Scullard, lk 258

²²⁶ Scarre, lk 122-123

²²⁷ Boak, lk 297, 327

²²⁸ Goodman, lk 53-54

²²⁹ Scarre, lk 82

²³⁰ Scarre, lk 39, 55, 83, 124

elavateks jumalateks kuulutada²³¹ ning Domitianus määras enda tiitliks „isand ja jumal“.²³² Nero lasi ennast Apolloga seostada ning püstitas oma Kuldse Maja parki suure kuju, mis teda Heliosena kujutas.²³³ Caligula esines Jupiteri, Neptunuse, Merkuuriuse ja Veenusena. Arvates, et ta kannab endas mitut jumalat, uskus ta, et riideid vahetades toob ta neist järgmise esile.²³⁴ Tiberius seevastu hoidus igasugusest tunnustusest oma valitsusajal. Ta ei soovinud saada tiitleid, mida Augustus oli kandnud, ega isegi kujusid enda auks. Kõrgeim tiitel, mille järgi ta lasi ennast kutsuda, oli Caesar ning ta soovis parema meelega olla Augustuse eeskujul nähtud rahva teenrina kui ülistatud valitsejana. Tiitlitest keeldudes väitis ta, et ei soovi neid, kuna liigne ülistamine viib valitseja kergesti ausalt teelt kõrvale.

Välispoliitikas oli Tiberiuse peamiseks eesmärgiks rahu hoidmine. Igasugustest sõjalistest konfliktidest, mida oleks võinud näha keisri mainet parandavat, Tiberius hoidus. Germaania sõja lasi ta lõpetada niipea, kui oli selge, et eesmärk on saavutatud. Partiaga pidas ta targemaks lahendada tekkinud probleemid diplomaatia läbi. Caligula ja Domitianus soovisid aga enda mainet edukate sõdadega parandada. Caligula pidas küllaltki näitemängulise sõjakäigu germaanlaste vastu ning olevat soovinud alustada Britannia vallutamist.²³⁵ Domitianus viis läbi sõjakäigu germaanlaste vastu, mis osutus lühikeseks ning selle eest määratud triumf oli tema mainele rohkem kahjulik.²³⁶ Daakia vastu peeti tema valitsusajal pikem sõda ning keiser oli lahinguväljal ka ise kohal. Suursuguse võidu asemel kujunes sõda aga pikaks ning jäi kindla tulemuseta.²³⁷ Nero kasutas konflikti Partiaga Armeenia üle enda ülistamiseks. Konflikti tulemuseks oli kompromiss Partia ja Rooma vahel, mille järgi sai Armeenia troonile Partia valitseva perekonna liige, kes saab krooni Rooma keisrilt. Kui Tiridates, Armeenia kuningas, Rooma saabus, esitas Nero ennast triumfi tähistava väejuhina. Tegelikult keiser ise sõjas ei osalenud.²³⁸ Commodus seevastu ei pööranud välispoliitikale suurt tähelepanu.

---

²³¹ Scarre, lk 40, 124

²³² Scarre, lk 77

²³³ Le Glay jt., lk 281

²³⁴ Andrieux, M. „Rome“, Funk & Wagnalls, New York, 1968, lk 71

²³⁵ Scullard, lk 240-241

²³⁶ Scarre, lk 80-81

²³⁷ Scarre, lk 81-82

²³⁸ Goodman, lk 60

Võimule saades lõpetas ta sõja germaanlaste vastu ning peale seda osales riigijuhtimises minimaalselt. Riigi piire kaitsesid provintssides olevad väejuhid, kes hoidsid vaenulikud rahvad Rooma territooriumist eemale.²³⁹

Türanlike valitsejatena lõpetasid Caligula, Nero, Domitianuse ja Commoduse oma võimuperioodi enneaegse surma läbi. Caligula, Domitianus ja Commodus hukati vandenõude käigus²⁴⁰ ning Nero sooritas enesetapu, kui väejuhid olid tema vastu üles tõusnud.²⁴¹ Caligula, Nero ja Domitianus olid niivõrd vihatud, et neile ei saanud osaks ka jumalaks kuulutamine. Commodus seevastu küll kuulutati jumalaks, kuid selle viis läbi Septimius Severus,²⁴² kes pärast kodusõdade perioodi võimule tuli.

Neist erinevalt elas Tiberius kõrge eani ning suri 77 aastasena tõenäoliselt loomulikku surma. „Halbadele“ keisritele sarnaneb ta aga seetõttu, et tedagi ei kuulutatud jumalaks. Tiberius oli riigitööga tegelenud suurema osa oma elust. Pärast võimule saamist hoidis ta riiki rahuliku ja stabiilsena ning kandis hoolt Augustuse poolt loodud süsteem edasi kestaks. Keisri valitsusaja viimased aastad olid aga senaatorid niivõrd tema vastu pööranud, et nad ei pidanud teda Augustusele osaks saanud austuste vääriliseks.

Kujutatud küll julma ja türanliku valitsejana, erineb Tiberius teistest „halbade“ keisritest nii iseloomu kui ka valitsusviisi poolest. Olles pigem tagasihoidlik, kulutades vähe ning pidades silmas, et riigis valitseks stabiilsus erines ta keisritest, kelle peamiseks eesmärgiks oli enda ülistamine. „Halbade“ keisritega sarnanes Tiberius ainult kahel viisil. Esiteks pikalt kestnud kohtuprotsesside pärast, kus inimesi majesteedi solvamises süüdistati. Protsessid olid suunatud Rooma kõrgklassi vastu ning tõid kaasa paljude riigi juhtkonda kuulunute pagendamise või surma. Kohtuprotsessid, mille poolest Tiberius jäi inimeste mällu halva valitsejana olid aga korraldatud teistel põhjustel kui talle järgnenud „halbade“ keisrite valitsusajal. Teine sarnasus oli Tiberiuse ilma jätmise surmajärgsetest austustest. Karistus, mis sai osaks ainult senati poolt vihatud valitsejatele. Kuigi Tiberiuse valitsus muutus aja jooksul türanniaks, oli tema üldine riigijuhtimisele suunatud poliitika erinev keisritest, kelle peamiseks eesmärgiks

---

²³⁹ Boak, lk 327

²⁴⁰ Scarre, lk 41, 83, 125

²⁴¹ Scarre, lk 56-57

²⁴² Cassius Dio, 76.7-8

oli endale kuulsuse kogumine jättes riigitöö tahaplaanile ning muutusid lõpuks oma pahedega kogu impeeriumile väljakannatamatuteks.

Kokkuvõte

Aastal 14 võimule saades oli Tiberius viiekümne viie aastane ning tal oli seljataga pikk ja kirev karjäär. Ta ei kuulunud Juliuste suguvõsasse, kuid Augustuse kõrval üles kasvades oli ta olnud keisri poliitika üheks osaks. Olles juhtinud impeeriumi sõjavägesid ning tegelenud administratiiv ülesannetega oli ta kogunud vajalikke oskusi riigijuhtimises osalemiseks. Selleks, et Claudiuste suguvõsa tähtsust tõsta oli ta Livia mõjutustel abiellunud Agrippa tütreaga Vipsaniaga ning kui Agrippa suri käskis Augustus tal naisest lahutada ja abielluda leseks jäänud Juliaga, kes oli keisri tütar. Seda eesmärgil, et Tiberius võiks olla regendiks Gaiusele ja Luciusele juhul, kui keiser peaks enne surema, kui poisid täisealiseks saavad. Juliaga ning Gaiuse ja Luciusega tekkinud lahkhelide tõttu otsustas Tiberius aga peagi riigitööst eemale tõmbuda ning suundus Rhodosele. Sinna jäi ta kaheksaks aastaks. Alguses vabatahtlikult, kuid seejärel pagendatuna. Pärast Rooma naasmist ei osalenud ta riigiasjades enne, kui Augustuse pärijad, Gaius ja Lucius, olid enneaegselt surnud ja keisril oli vaja uus järglane leida. Keiser adopteeris Tiberiuse, kes omakorda pidi adopteerima oma vennapoja, Germanicuse.

Iseloomult oli Tiberius tuntud tõsise ja süngena ning Claudiuste suguvõsa liikmena oli ta vabariikliku aristokraatia ja riigikorra esindaja. Kuigi tal puudus Augustusele omane karisma, oli ta kogunud riigimees ning vabariikliku korra pooldajana tundus olevat sobiv järglane keisrile, kes oli ennast vabariigi päästjana kujutanud. Suhted Tiberiuse ja senati vahel ei kujunenud aga selliseks nagu keiser oleks soovinud. Tahtes senatile suuremat sõnaõigust anda ning kaasata seda rohkem riigiasjadesse ei mõistnud ta, kuidas riigijuhtimine oli Augustuse ajal muutunud. Senatist oli saanud keisri käsutäitja. Tiberius, kes üritas juhtida riigi vabariikliku korra järgi ei suutnud luua tasakaalu, mis oli olnud tema eelkäija ajal. Senatile jäi segaseks, millal tuli neil endil otsuseid vastu võtta ja millal pidid keisrile kuuletuma. Nii jäi neile mulje, et keiser, kes neile selgeid juhiseid ei andnud, on silmakirjalik ja nende suhtes vaenulik ning üritab oma segaseks jääva jutuga leida üles senatis olevaid vaenlasi. Tulemuseks oli, et

senaatorid hakkasid keisri kõiki ettepanekuid ülistama ning talle igati oma poolehoidu näidata. Selline käitumine muutis nad aga Tiberiuse jaoks, kes taolist käitumist ei sallinud, hoopis vastumeelsemaks.

Ülalöeldu tulemusena hakkas keiser toetuma rohkem oma lähedaste abiliste grupile, kuhu kuulus ka Seianus, kelle mõjuvõim kujunes Tiberiuse valitsusajale eriti kahjulikuks. Seianus, kes soovis võimu riigis enda kätte saada, hakkas vananeva keisriga üha tihedamat koostööd tegema. Seeläbi saavutas ta Tiberiuse üle märkimisväärse mõjuvõimu. Selle tegi kergemaks ka asjaolu, et Tiberius oli juba iseloomu poolest parema meelega valmis töötama koos väikese grupi lähedaste abilistega. Oma sepitsustega suutis Seianus kõrvaldada Tiberiuse poja, Drususe, ning panna Tiberius uskuma, et Germanicuse naine ja pojad plaanivad keisri kukutamist. Kuna Tiberiust süüdistati juba rahva hulgas populaarseks olnud Germanicuse surmas, näis Agrippina vastu astumine kindla määrgina, et keiser soovib kõrvaldada talle ohtlikuna tunduvad inimesed. Tiberiuse mainet ei parandanud ka asjaolu, et järjest kogusid hoogu kohtuprotsessid majesteedi solvamise eest, kus karistati kõiki, kes olevat kuidagi keisri vastu astunud. Protsessid, mis olid enamasti Seianuse poolt korraldatud ja ründasid senati liikmeid ning Rooma mõjuvõimsamaid inimesi, muutsid Tiberiuse vastumeelseks nii senaatoritele kui ka lihtrahvale.

Vananedes ja riigitööst väsides otsustas Tiberius Roomast lahkuda ning Capri saarele asuda. Otsus, mille vastu võtmisel mängis Seianus oma osa. Olles pealinnast lahkunud käis suhtlus keisriga läbi Seianuse, kes oli pretoriaanide juht. Nii sai ta kontrollida infot, mis Tiberiuseni jõudis. Tuues talle teateid, kuidas Roomas kasvavat keisri vastane opositsioon, sai Seianus kasutada kohtuprotsesse, et kõrvaldada endale vastumeelsed ametnikud. Järgnenud perioodil hukkusid teiste hulgas ka Germanicuse naine Agrippina ja poeg Nero. Seianus tugevdas oma positsiooni punktini, kus tundus, et pretoriaanide juht ise on keiser. Kui Tiberius sai teada Seianuse poolt loodud plaanidest ning sellest, et mees oli süüdi keisri poja surmas, asus Tiberius vasturünnakule. Tulemuseks oli küll Seianuse hukkamine, kuid tema asemele lasi Tiberius tõusta mehel, kes oli veelgi võimuahnem, kui oli olnud Seianus. Macro juhtimisel algas Seianuse kaasosaliste üles otsimine ja karistamine. Olles oma lähedase abilise ja sõbra poolt petetud, oli Tiberius valmis uskuma, et tema vastasel vandenõul oli palju laiem ulatus. Olukorda kasutasid

ära nii süüdistajad, kes soovisid rikastuda kui ka Macro, kes hakkas välja juurima enda vastast opositsiooni. Tulemuseks olid laialdased kohtuprotsessid, mis kestsid aastaid ning kujundasid valitsusaja lõpuks Tiberiusest julma ja türanliku valitseja pildi.

Kuigi olukord Roomas veeres kogu valitsusaja allamäge, ei saa öelda, et olukord impeeriumis oleks Tiberiuse ajal kannatanud. Olles Augustuse loodud poliitika kindel järgija kandis Tiberius hoolt, et riigis valitseks rahu ja stabiilsus. Pärast Germaania sõja lõppu valitsusaja alguses ei sekkunud Tiberius sõjaliselt ühtegi konflikti. Keiser kandis hoolt, et provintsidest oleks hea valitsus ning maksumäärad oleksid sellised, mida suudetakse taluda. Augustuse eeskujul tagasihoidlikkust esindav ei kulutanud Tiberius raha suurtele ehitusprojektidele ega korraldanud mänge. Viimane neist muutis ta aga rahva hulgas veelgi ebapopulaarsemaks. Riigikassa oli aga alati täis ning keiser sai sekkuda suurematesse probleemidesse, mis impeeriumis tekkisid. Ta jagas raha katastroofide likvideerimiseks ja finantskriisi leevendamiseks. Kannatada saanud piirkondi saadi taastumise perioodiks maksudest vabastada ning täis riigikassa hoidis ära finantsraskustest tekkivad ohud. Riigis puhkenud rahutused olid lühiajalised ning välisasjades suutis Tiberius diplomaatiaga tagada rahu Partiaga ja stabiilsuse piiridel.

Vaadates Tiberiuse valitsusaega riigis tervikuna võib öelda, et leidub vähe, mis muudab teda „halbade“ keisrite sarnaseks. Siiski on kujunenud temast pilt kui julmast türannist, kes hävitas oma teel kõik vastased. Selle peamiseks põhjuseks ongi kohtuprotsessid, mis toimusid nii Tiberiuse kui ka hilisemate „halbade“ keisrite ajal. Suutmata mõista Augustuse poolt loodud riigikorda sattus Tiberiuse vastasseisu senatiga, mida kasutasid ära võimuahned ametnikud. Riigiasjades nende meeste manipulatsioonide ohvriks langedes kujunes vananeva keisri valitsusaeg vaenlaste taga ajamiseks, mille käigus hukkus nii hulga senaatoreid ka kui keisri troonipärijad. Seetõttu kujunes ka pilt Tiberiuse valitsusajast türanliku ja rõhuvana, kus keegi tähtsal positsioonil olevatest inimestest ei saanud ennast turvalisena tunda.

Allikad ja kasutatud kirjandus

Allikad:

1. Cassius Dio „Roman History“
http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Cassius_Dio/home.html
(03.05.2014)
2. Suetonius „Keisrite elulood“, Tänapäev, Tallinn, 2009
3. Tacitus „The Annals: The Reigns of Tiberius, Claudius, and Nero“, Oxford University Press, New York, 2008

Kasutatud kirjandus:

1. Andrieux, M. „Rome“, Funk & Wagnalls, New York, 1968
2. Boak, A.E.R. „A History of Rome to 565 A.D.“, The Macmillan Company; Fourth Edition, New York, 1955
3. Goodman, M. „The Roman World: 44 BC-AD 180“, Routledge; Second Edition, London and New York, 2012
4. Le Glay, M., Voisin, J-L, Le Bohec, Y., Cherry, D., Kyle, D.G., Manolaraki, E. „A History of Rome“, Wiley-Blackwell; Fourth Edition, 2009
5. Levick, B. „Tiberius the Politician“, Routledge; 2 edition, New York, 1999
6. MacKay, C.S. „Ancient Rome: A Military and Political History“, Cambridge University Press, New York, 2007
7. Scarre, C. „Chronicle of the Roman Emperors: The Reign by Reign Record of the Rulers of Imperial Rome“, Thames & Hudson, London, 1995
8. Scullard, H.H. „From Gracchi to Nero: A History of Rome From 133 BC to AD 68“, Routledge, New York, 2010
9. Seager, R. „Tiberius“, Wiley-Blackwell; 2nd Edition edition, Oxford, 2005
10. Shotter, D. „Tiberius Caesar“, Routledge; 2 edition, New York, 2004
11. „The Cambridge Ancient History, Second Edition, Volume X, The Augustan Empire, 43 B.C.-A.D. 69“, Cambridge University Press, Cambridge, 2008

Emperor Tiberius: the assessment by ancient authors and reality

The aim of this bachelor's thesis is to view the reign of emperor Tiberius Caesar. Ancient sources depict him as a cruel and tyrannical ruler whose rule was not much different from the well-known „bad“ or „mad“ emperors like Caligula, Nero, Domitian and Commodus. This research focuses on trying to find out why was Tiberius depicted in such a negative light and how much of the atrocities that he was accused of were actually his fault or even true for that matter. I also compare the reign of Tiberius to those of Caligula, Nero, Domitian and Commodus and try to find out if there were any similarities between them that would justify Tiberius' bad reputation.

In the work I have used three ancient sources. „Annals“ by senator and historian Publius Cornelius Tacitus, „The Twelve Caesars“ by Gaius Suetonius Tranquillus and „Roman History“ by Cassius Dio Cocceianus.

In the first chapter I give an overview of Tiberius' descendance, character and life before assuming power. With that I will try to see how all of these factors may have influenced his attitude towards the empire and the position of emperor. In the next chapter I view the first years of his reign, problems that arose and how the emperor managed them. After that I present the relationships that Tiberius had with his family members. What was the fate of those close to him and what was the emperor's part in it. The fourth chapter is to give insight into Tiberius' management of the empire. What was his stance towards the state and how did his involvement in the management change over time. Next I will give a depiction of the treason trials for which Tiberius was remembered as a tyrant. Also I will try to find out what was his part in the development of the years of terror. The sixth chapter is for the emperor's retirement on Capri. Why did he choose to distance himself from the state business and how much was he involved in it during the later part of his reign. The last chapter is for the comparison of Tiberius to Caligula, Nero, Domitian and Commodus. I will try to find if all five had similarities in their time in office and can Tiberius be counted as one of the „bad“ emperors.

Tiberius, who was the successor to emperor Augustus, assumed office in 14 A.D. at the age of 55. His reign can be divided into two distinct parts. During the first half he concentrated on running the empire and tried his best to follow the example set by Augustus. Tiberius worked closely with the senate and showed himself as a modest statesman who wished to uphold the republican ways. His failure to control the senate in the same manner as his predecessor had, brought him into conflict with the senators. As a result he began to operate more closely with his own group of assistants. Treason trials that were becoming more frequent also made him unpopular among the people and the senate. After the loss of both of his sons and becoming tired of running the empire the emperor, now in his sixties, decided to leave Rome and retire on the island of Capri. This was the turning point after which his reign was to become remembered as a cruel tyranny.

During the second half of Tiberius' reign much of the empire was run by Sejanus who was one of the emperor's close friends and aids. Unbeknownst to the emperor Sejanus was actually plotting against him. Using the treason trials he was removing opposition to himself in Rome. The blame for the trials was placed on Tiberius. After finding out about Sejanus' plans the emperor had him executed. The result was a wide ranging cleansing of the state apparatus of all of those who were supposedly the accomplices of Sejanus. The operation was run by Macro, the ruthless successor to Sejanus' position as the praetorian prefect. While dealing with the opposition to the emperor Macro was also securing his own power base. Tiberius, feeling betrayed by his close friend, was now willing to believe that opposition to him was wide as Macro depicted it. The result was a sequence of trials that lasted for years and brought upon the death and banishment of many noble Romans.

Because of this Tiberius was remembered and depicted by the ancient authors as a cruel tyrant who brought distress upon the people. Few paid attention to the fact that under his rule the empire was at peace and the finances and provinces were managed well. The policies set in place by Augustus were continued and the use of diplomacy instead of war made sure that problems beyond the borders were not allowed to escalate.

Lisa 1.²⁴³

Tiberius Claudius Nero.

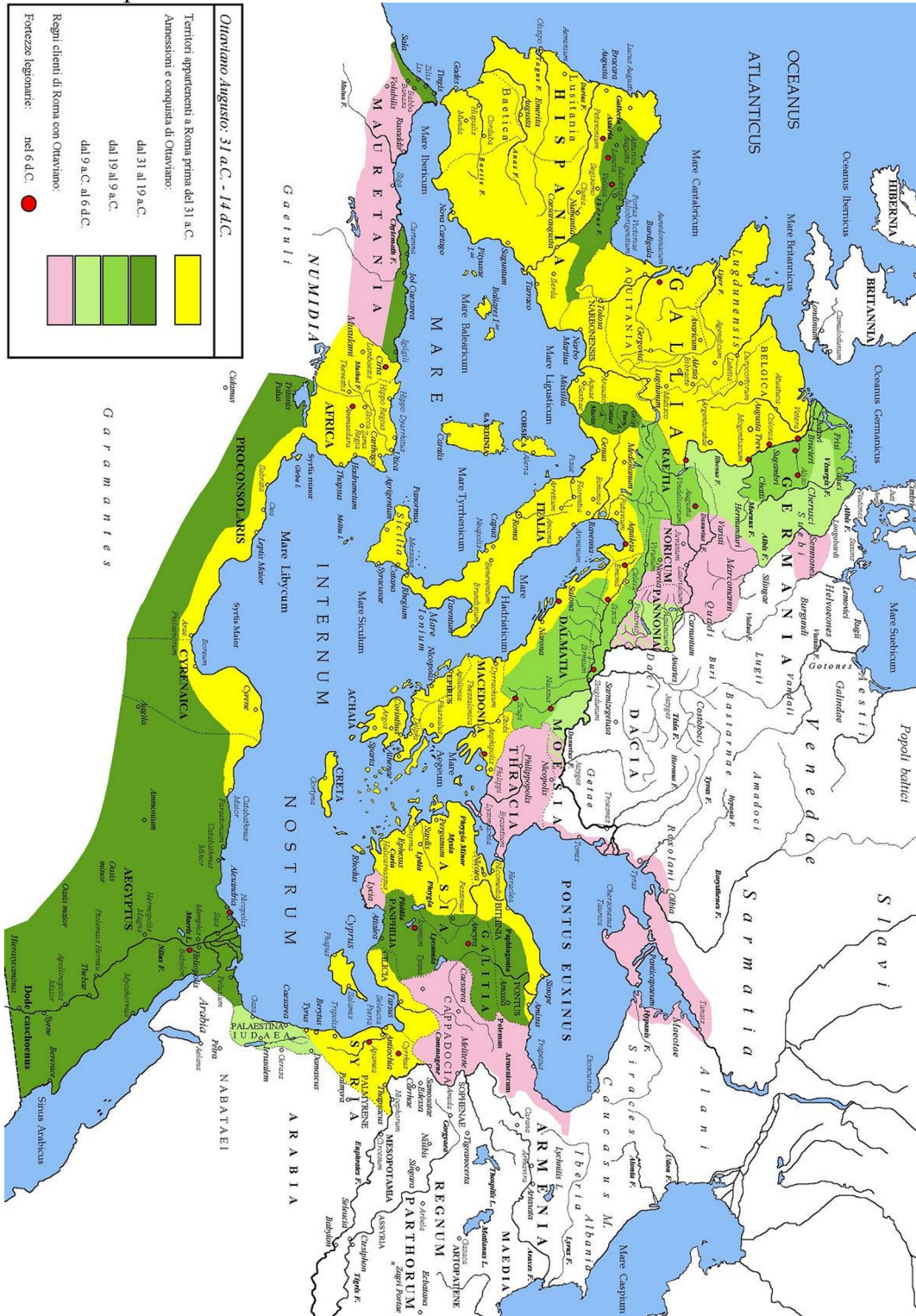

---

²⁴³ http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7e/8095_-_Roma_-_Ara_Pacis_-_Tiberio_-_Foto_Giovanni_Dall%27Orto_-_28-Mar-2008.jpg

Lisa 2.²⁴⁴

Rooma impeerium aastatuhande vahetusel.

²⁴⁴ http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/76/Augusto_30aC_-_6dC_55%25CS_jpg.JPG

Lihlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Siim Sõkkal
(sünnikuupäev: 06.02.1991)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihlitsentsi) enda loodud teose
bakalaureusetöö „Keiser Tiberius: antiikautorite hinnang ja tegelikkus“,
mille juhendaja on dotsent Mait Kõiv,
  - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus 19.05.2014